КПСС XXVII СЪЕЗДИНИ МУНОСИБ КУТИБ ОЛАЙЛИК!

Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ КОМИТЕТИ ВА ХАЛҚ ДЕПУТАТЛАРИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

ГАЗЕТА 1928 ЙИЛ 11 ДЕКАБРДАН ЧИҚА БОШЛАГАН ● № 231 (8721). ● 30 ноябрь, 1985 йил ● ШАНБА ● Баҳоси 3 тийин.

КПСС МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИДА

1985 йил 28 ноябрь куни КПСС Марказий Комитетида иттифоқдош республикалар Компартиялари Марказий Комитетлари, область ва ўлка партия комитетлари биринчи секретарларининг кенгаши бўлди. Унда совет жамиятини ривожлантиришда сифат жиҳатдан янги босқич бошланаётган шароитда партия ташкилотларининг энг муҳим вазифалари кўриб чиқилди. КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари ўртоқ М. С. Горбачев кенгашда нутқ сўзлади.

Кенгашда қайд этиб ўтилганидек, мамлакат халқ оммасининг сиёсий активлиги ва меҳнат ғайрати жўш ураётган, улар КПСС Марказий Комитети апрель ва октябрь Пленумларининг қарорларини, партиянинг ленинча ички ва ташқи сиёсий йўлини актив қўллаб-қувватлаётган бир вазиятда партия XXVII съездини кутиб олмоқдалар.

Партия ташкилотларининг иқтисодий ва социал қурилишга раҳбарлик соҳасидаги фаолияти атрофлича анализ қилинди ва куч-ғайратларни шу йилги ишлаб чиқариш планларини муваффақиятли бажаришга ҳамда 1986 йилнинг дастлабки кунлариданоқ юқори унум билан ишлаш учун қулай шарт-шароитларни вужудга келтиришга, бутун халқ хўжалигини интенсив ривожланиш йўлига тубдан буриб юборишга эришишга қаратиш вазифаси қўйилди.

Планлаштиришни ва экономиканинг барча бўғинларини бошқаришни тубдан яхшилаш, интизом ва тартибни янада мустаҳкамлаш, халқ хўжалиги резервларидан, вужудга келтирилган ишлаб чиқариш ва фан-техника потенциалидан ҳар томонлама фойдаланиш, мавжуд ва фойдаланишга топширилаётган ишлаб чиқариш қувватларининг бир маромда ишлашига эришиш, қаттиқ иқтисодий тежаш, фан-техника тараққиёти ютуқларини ишлаб чиқаришга тезроқ жорий этиш зарурлиги таъкидланди. Капитал қурилишни қатъиян яхшилаш, энергетика, транспорт, коммунал хўжалигининг узлуксиз ишлашини таъминлаш зарур.

Партия ва давлат СССРнинг Озиқ-овқат программаси бажарилишини бутун чоралар билан жадаллаштириш мақсадида мамлакатнинг агросаноат комплексини ташкил этишни, унга раҳбарликни такомиллаштириш борасида амалга оширилаётган тадбирларнинг алоҳида муҳимлигига эътибор жалб қилинди.

КПССнинг янги таҳрирдаги Программаси, партия Устави (таклиф этилаётган ўзгартишлар билан), СССРни иқтисодий ва социал ривожлантиришнинг 1986 — 1990 йилларга ҳамда 2000 йилгача даврга мўлжалланган Асосий йўналишларининг лойиҳаларида партиянинг сиёсий йўли ўз ифодасини топди. Партия ташкилотлари ана шу йўл асосида экономикага, социал ва маданий ривожланишга сиёсий раҳбарлик савиясини, ташкилотчилик ва идеология иши даражасини оширишлари лозим. Партия ташкилотларининг КПСС XXVII съезди арафасида ўтаётган ҳисобот-сайлов йиғилишлари ва конференциялари давомида ҳамма жойда уларнинг сиёсий ва ташкилий жанговарлик қобилияти, ишда принципиаллиги ва талабчанлиги янада кучайтирилишига, коммунистларнинг авангардлик роли, уларнинг партия ва халқ олдидаги масъулияти оширилишига эришиш зарур.

Жамиятга зид салбий ҳодисаларга қарши курашни сабот билан давом эттириш, тартиб ва интизомни мустаҳкамлаш, жамият ҳаётида социалистик демократизмни, адолатни, маънавий покликни қарор топтириш зарур.

Кенгаш қатнашчилари мамлакат партия ташкилотлари халқнинг сиёсий активлиги ва меҳнат ғайратига етакчилик қилиб, жонажон Ленин партиясининг XXVII съездини муносиб кутиб олиш учун ҳамма ишни қиладилар, деб ишонч билдирдилар.

ҚАТЪИЙ ИШОНЧ ВА ЁРҚИН ИСТИҚБОЛ

Советлар мамлакати ўз тарихининг масъулиятли пайтини бошдан кечирмоқда. Ҳамма жойда КПСС XXVII съездига тайёргарлик ишлари авж олдириб юборилди, зўр назарий ва сиёсий аҳамиятга молик ҳужжатлар кенг, чинакам умумхалқ муҳокамасидан ўтмоқда. Совет кишилари партиянинг мамлакат социал-иқтисодий тараққиётини жадаллаштиришга қаратилган стратегик йўлини актив қўллаб-қувватлашларини сўзлари ва ишлари билан тасдиқламоқдалар. Улар бу йилни энг яхши натижалар билан якунлаб, навбатдаги ўн иккинчи беш йилликни дадил бошлаш учун замин яратишга интилмоқдалар. Улар ер юзида тинчликни сақлаш ва мустаҳкамлаш учун, ҳар томонлама халқаро ҳамкорликка бунёдкорлик меҳнати билан бажонидил кўмаклашишга зўр иштиёқ билдирмоқдалар.

Ўн биринчи чақириқ СССР Олий Советининг навбатдаги сессияси иши 26—27 ноябрь кунлари мана шундай юксак сиёсий активлик ва меҳнат ғайрати вазиятида ўтди. Давлат ҳокимиятининг олий органи бунёдкорлик ва тинчликнинг ҳаётий муҳим масалаларини кўриб чиқди. У мамлакатнинг 1986 йилги плани ва бюджетини тасдиқлади, яқинда Женевада ўтказилган Совет—Америка учрашувининг якунларига баҳо берди.

КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари М. С. Горбачев сессиядаги нутқи ва докладида совет ҳукумати фаолиятининг асосий йўналишларини жуда равшан белгилаб берди, совет жамиятини ривожлантиришда сифат жиҳатидан янги босқични очадиган келгуси йилги планларимизнинг хусусиятларини аниқ таърифлаб берди. КПСС Марказий Комитетининг 1985 йил апрель Пленуми ва кейинги Пленумлари белгилаб берган, янги таҳрирдаги партия Программаси ҳамда мамлакатни иқтисодий ва социал ривожлантиришнинг беш йилликка ва анча олис истиқболга мўлжалланган Асосий йўналишлари лойиҳалари каби жуда муҳим ҳужжатларда ифодаланган йўлдан сабот билан олға бориш муҳимдир, деб уқтирди у. Коммунистик партиянинг сиёсатида халқимизнинг манфаатлари ва хоҳиш-иродаси, унинг Ватан иқтисодий ва мудофаа қудратини янада мустаҳкамлашга, совет кишиси янада яхшироқ яшаши ва ишлашига интилиши кўзгудагидек равшан акс этади.

СССР Олий Совети тасдиқлаган келгуси йилги план ва бюджет кўрсаткичлари ўзининг принципиал йўналиши жиҳатидан Коммунистик партиянинг стратегик йўлига мос бўлиб тушишини сессия қатнашчилари якдиллик билан уқтириб ўтдилар. Янги марраларга чиқиб олиниши совет экономикасини интенсивлаш ва унинг самарадорлигини ошириш йўлига буриб юбориш учун, халқ фаровонлигини янада юксалтириш учун, барча иттифоқдош республикаларнинг экономикаси ва маданиятини ягона халқ хўжалик комплексида муваффақиятли ривожлантириш учун жуда катта аҳамиятга эга бўлади.

1986 йилги Давлат плани ва бюджети мамлакатимиз шу пайтгача эришган, кейинги вақтларда совет жамияти турмушининг турли соҳаларида ижобий ўзгаришларни амалга ошириш борасида қилинган ишлар туфайли мустаҳкам негизга эгадир. Экономикани интенсив ривожланиш изига кўчириш, халқ хўжалигини бошқариш самарадорлигини ошириш соҳасида КПСС Марказий Комитети билан Совет ҳукумати кўрган катта чора-тадбирлар, тартиб ўрнатиш, меҳнат ва давлат интизомини янада мустаҳкамлаш, жуда қаттиқ тежамкорлик режимига риоя этиш, ичкиликбозликка ва алкоголизмга қарши кураш соҳасида қилинган амалий ишлар баракали натижалар бераётганлиги сессияда мамнуният билан қайд этилди.

Шу йилнинг бошларида халқ хўжалигининг бир қанча тармоқларида камчиликлар содир бўлишига қарамай, мана шу тадбирлар туфайли ҳамда меҳнат коллективларининг активлиги ўсиши, ишчилар синфи, колхозчи деҳқонлар ва халқ зиёлиларининг зўр бериб сарфлаган куч-ғайратлари, партия, совет, касаба союз ва хўжалик органларининг катта ташкилотчилик иши туфайли аҳволни яхшилаб олишга, лозим даражадаги сурьат билан ишлашга ва экономикани режалаштирилган позицияларга етказиб олишни таъминлашга муваффақ бўлинди. Натижада саноат янада жўшқин ривожлана бошлади, транспортнинг иши яхшиланмоқда, уй-жой ва коммунал қурилиш кенгаймоқда. Ўтган йилга нисбатан қишлоқ хўжалик маҳсулотлари, шу жумладан дон етиштириш кўпаймоқда, чорва ва парранда, сут ва тухум харид қилиш ортмоқда. Бу йил ишчи ва хизматчиларнинг ўртача иш ҳақи ойига 190 сўмга етади, колхозчиларнинг жамоат хўжалигидан оладиган меҳнат ҳақи эса ойига 150 сўмдан ошади, ижтимоий истеъмол фондларидан бериладиган тўлов ва имтиёзлар планларда белгиланганидан илдамроқ ўсмоқда. Хуллас, ишларимиз яхшилана бошлади, бу эса партия бошлаган йўлнинг тўғрилигидан далолат беради.

Сессия қатнашчилари план топшириқларининг бажарилишига салбий таъсир қилаётган жиддий камчиликларни ҳам эътибордан четда қолдирмадилар. Қолоқликни тугатишдаги ва хўжалик юритишнинг интенсив методларига ўтишдаги сустқашлик кўринишлари, халқ хўжалигининг бир қанча тармоқларида ташкилотчилик ишининг даражаси етарли эмаслиги уқтириб ўтилди. Айрим министрликлар меҳнат унумдорлигини ошириш, ёқилғи-энергетика ресурсларини, металл, ёғоч ва хом ашёни тежаш, янги техника ва илғор технологияни жорий этиш юзасидан белгиланган топшириқларнинг бажарилишини таъминламаётганликлари, маҳсулот ишлаб чиқаришни муттасил оширишга ва унинг сифатини яхшилашга эриша олмаганликлари кўрсатиб ўтилди. Айрим бирлашма ва корхоналар маҳсулот етказиб беришга оид шартномавий мажбуриятларини тўла ҳажмда бажармаяптилар. Қурувчилар асосий фондларни ва ишлаб чиқариш қувватларини ишга тушириш планларини уддалай олмаяптилар. Бир қанча иттифоқдош республикаларда товар оборотига оид план кўрсаткичлари етарли равишда бажарилмаяпти. Хўжалик раҳбарлари кўпинча эскичасига иш тутмоқдалар.

Партия белгилаб берган йўлдан олға бориш учун ҳаёт ўртага қўяётган вазифаларга ижодий ёндашишни собитқадамлик, юксак интизом, фидокорлик билан бирга қўшиб олиб бориш талаб қилинади. Шу йўл билангина катта-катта резервларимизни ҳаракатга келтира оламиз, улардан энг кўп самара берадиган тарзда фойдалана оламиз.

Келгуси йилги план топшириқларига асос қилиб олинган суръатлар ҳозирги беш йилликдаги ўртача йиллик суръатлардан юқори эканлиги унинг энг муҳим хусусиятидир. Чунончи, миллий даромадни 3,8 процент, саноат маҳсулоти ҳажмини 4,3 процент, қишлоқ хўжалиги маҳсулотини 4,4 процент, меҳнат унумдорлигини 3,8 процент кўпайтириш кўзда тутилган. Келгуси беш йиллик бошланиши биланоқ аниқ маромда ишланиши, анча юқори суръатларга эришилиши 1986 йилги планнинг ўзига хос хусусиятидир.

Планнинг бошқа бир хусусияти шундан иборатки, унда фан-техника тараққиётини жадаллаштириш зарурлиги, фан, техника ва технологиянинг энг устун соҳаларидаги, шу жумладан янги туркум машина ва ускуналарнинг нусхаларини яратиш соҳасидаги топшириқларни амалга ошириш зарурлиги эътиборга олинган. Халқ хўжалигидаги энг муҳим пропорцияларни анча ўзгартириш, жумладан миллий даромадда жамғарманинг улушини ошириш белгиланган, бу эса корхоналарни реконструкция қилиш ва техника билан қайта қуроллантириш мақсадида капитал маблағ сарфлашни кўпайтириш имконини беради.

Янги йил план кўрсаткичлари хўжалик юритишнинг интенсив методларига амалий равишда ўтиш мақсадларини кўзлаши, бу кўрсаткичларда иқтисод ва тежамкорликка, саноат ва транспортда ресурс тежовчи илғор технологияларни жорий этишга, қишлоқ хўжалигида ва қурилишда индустриал технологияларни жорий этишга катта аҳамият берилганлиги билан ҳам ажралиб турибди. Масалан, миллий даромадни кўпайтиришнинг 97 процентини меҳнат унумдорлигини ўстириш ҳисобига олиш, умуман халқ хўжалигида моддий чиқимларни 3,6 миллиард сўмлик миқдорда қисқартириш, иккиламчи ресурсларни ишлаб чиқаришга жалб этишни анча кенгайтириш кўзда тутилган. Тежамкорлик учун, исрофгарчиликка ва хўжасизликка қарши қатъий кураш нақд самара бериши керак.

СССР плани ва бюджети Коммунистик партия билан Совет давлатининг халқ фаровонлигини янада ошириш, совет кишилари турмушининг ҳамма соҳаларини яхшилаш тўғрисидаги ғамхўрлиги руҳи билан суғорилган. План ва бюджетда аҳоли жон бошига тўғри келадиган реал даромадларни анча ошириш, меҳнаткашларни уй-жой, медицина ва социал-маданий хизмат билан яхшироқ таъминлашга, маорифни ривожлантиришга, кадрлар тайёрлаш ва уларнинг малакасини оширишга қилинадиган харажатларни кўпайтириш кўзда тутилади. Озиқ-овқат программаси топшириқларини бажариш асосида аҳолини озиқ-овқат маҳсулотлари билан таъминлашни яхшилаш, халқ истеъмоли моллари ишлаб чиқариш ва сотишни, жуда хилма-хил хизматлар кўрсатишни кўпайтириш мўлжалланмоқда.

Ҳамиша бўлганидек, ҳозирги планларимизнинг ҳам тинчлик, бунёдкорлик характери очиқ-равшан кўриниб турибди. Шу билан бирга бу планларда мамлакат хавфсизлигини ва мудофаа қобилиятини мустаҳкамлаш зарурлиги эътиборга олинган.

М. С. Горбачевнинг сессиядаги докладида совет тинчлик ташаббуслари, Совет давлатининг бутун ташқи сиёсати ички сиёсатимизнинг тинчликка қаратилганлиги билан, совет халқи муддаолари ва ишларининг бунёдкорлик режаларига тўлиқлиги билан чамбарчас ўзаро боғлиқлиги ишонарли тарзда тасвирлаб берилди. Бу докладда яқинда Женевада ўтказилган Совет — Америка олий даражадаги учрашувига ҳозирги халқаро вазият асосида, ўтмиш тажрибасини, келажак истиқболларини ва ҳал этишимиз лозим бўлган конкрет вазифаларни эътиборга олиб принципиал баҳо берилган.

КПСС Марказий Комитетининг Сиёсий бюроси Женева учрашувининг якунларини кўриб чиқиб қайд этганидек, бу учрашув халқаро ҳаётнинг энг катта сиёсий воқеаси бўлди. СССР ва АҚШ раҳбарлари қўшма ҳужжатда ядро уруши бошланмаслиги керак, деб айтганликлари учрашувнинг принципиал муҳим натижаси бўлди. СССР ва АҚШ раҳбарлари СССР билан АҚШ ўртасида ҳар қандай урушнинг — ядровий ва оддий урушнинг олдини олиш муҳимлигини таъкидладилар ва ҳарбий устунликка эришишга интилмаслик мажбуриятини олдилар. Шу маънода олганда, Женевадаги музокараларнинг якунлари ҳозирги халқаро муносабатлардаги сиёсий ва психологик иқлимни ўзгартиришга, шу муносабатларни соғломлаштиришга ижобий таъсир ўтказа олади, ядро уруши чиқиш хавфини камайтира олади. Учрашув Совет—Америка муносабатларида, қолаверса умуман дунёда яхшилик сари ўзгаришлар бўлишига эришиш мақсадида мулоқот бошланишига асос солди.

СССР Олий Советининг сессиясида уқтириб ўтилганидек, Женева мулоқотини ўтказиш йўли олис ва оғир бўлди, бу мулоқот зарур ва фойдали, унинг умумий баланси, шубҳасиз, ижобий бўлди. Бироқ томонлар Женевада келишиб олган ҳамма аҳдномаларнинг ҳақиқий аҳамияти фақат амалий ишларда, қуролланиш пойгасини тўхтатишга, космосда шундай пойгага йўл қўймасликка, халқаро вазиятни соғломлаштиришга, ҳар томонлама ҳамкорликни ривожлантиришга аниқ-равшан интилиш қатъиятидагина намоён бўлиши мумкин, албатта.

СССР давлат ҳокимиятининг олий органи М. С. Горбачевнинг Женевада АҚШ президенти Р. Рейган билан бўлган учрашувда Совет Иттифоқининг ленинча тинчликсевар ташқи сиёсатини ўтказиш соҳасидаги фаолиятини тўла-тўкис маъқуллади. СССР Олий Совети махсус қарор қабул этиб, Совет Иттифоқи ядро уруши хавфини йўқотишга, халқаро муносабатларни тинч-тотув яшаш ва кескинликни юмшатиш руҳида ривожлантиришга қаратилган принципиал йўлни бундан буён ҳам қатъият ва собитқадамлик билан ўтказаверишини маълум қилди. Бу йўлни совет кишилари астойдил қўллаб-қувватламоқдалар, дўстларимиз ва иттифоқчиларимиз маъқулламоқдалар, дунёда кенг миқёсда тушунилмоқда, ер куррасидаги барча халқлар умид билан кутиб олмоқда.

СССР Олий Совети қабул этган қарорлар ҳар бир совет кишисининг, холис ниятли барча кишиларнинг манфаатларига мос бўлиб тушади. Планларимизни амалга ошириш учун яхши меҳнат қилиш, ташаббус ва ғайрат-шижоат кўрсатиш лозим. Ўртага қўйилган вазифаларнинг чуқур маъноси ва аҳамиятини батафсил тушунтириш, ҳар бир кишининг онгига сингдириш, белгиланган мақсадларга эришмоқ учун таъсирчан социалистик мусобақани уюштириш муҳимдир.

Келгуси йилги планларимиз тиғиз бўлса ҳам, аммо реал планлардир. Ҳар бир коммунист, ҳар бир ишчи, ҳар бир деҳқон, ҳар бир инженер ва олим, ҳар бир меҳнат коллективи ўз бурчини Ватан олдидаги юксак масъулиятни англаб бажаришига аминмиз, деб уқтирилди сессияда. Планлар муваффақиятли равишда тўла ва ошириб бажарилиши учун, мамлакатимиз янада бадавлат ва бақувват бўлиши, ер юзида тинчлик иши эса мустаҳкамланиб, ғалаба қозониши учун ҳар бир иш жойида зарур бўлган ҳамма чоралар кўрилишига ишончимиз комил.

(«Правда» газетасининг 29 ноябрдаги бош мақоласи).

ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ ПАРТИЯ КОМИТЕТИДА

Тошкент область партия комитети бюросининг навбатдаги мажлиси бўлди. Унда фан-техника тараққиётини жорий этишни жадаллаштириш асосида ишлаб чиқаришни интенсивлашни кучайтириш юзасидан Ўзбекистон Компартияси Куйбишев район комитетининг иши тўғрисидаги ҳисобот тингланди.

Шу нарса таъкидландики, район партия ташкилотлари КПСС Марказий Комитети Пленумларининг қарорлари ва кўрсатмалари, КПСС Марказий Комитетида фан-техника тараққиётини жадаллаштириш масалалари юзасидан ўтказилган кенгаш тавсияларига амал қилиб, меҳнаткашларни ишлаб чиқариш самарадорлигини оширишга сафарбар этиш, техника янгиликлари ва ютуқларини жорий этиш, мавжуд қувватларни кўпроқ ишлатиш, моддий-техника ресурсларидан тежамлироқ фойдаланиш юзасидан муайян ишлар олиб бормоқда.

Бироқ райком, кўпгина бошланғич партия ташкилотлари ва меҳнат коллективлари фаолиятида меҳнат ва ишлаб чиқаришни интенсивлаш масалалари ҳали ҳам асосий ўринни эгаллаганича йўқ. Асосий эътибор сифат кўрсаткичларига эришишга қаратилиб, саноатни интенсив ривожлантиришнинг муҳим масалалари, меҳнат унумдорлигини мунтазам ўсишини таъминлаш, бошқа сифат кўрсаткичларини яхшилаш эътибордан четда қолмоқда. Техник қайта қуроллантириш ва реконструкция қилишга ажратилаётган маблағлар тўла ўзлаштирилмаяпти, фан-техника тараққиёти планлари ҳамма ерда ҳам бажарилаяпти, деб бўлмайди.

Инженер-техник ходимларнинг, барча коммунистларнинг куч-ғайрати, самарали тадқиқотлар ва янги техникани, прогрессив технологияларни жорий этиш, ишлаб чиқариш жараёнларини автоматлаштириш ва механизациялаш асосида меҳнат унумдорлигини тубдан оширишга етарли даражада йўналтирилмаяпти.

Райондаги илмий-тадқиқот ва лойиҳа институтлари фаолиятига ҳали ҳам етарли даражада таъсир ўтказилмаяпти. Бу институтлар тайёрлаётган илмий ечимлар ишлаб чиқаришга етиб бормаяпти, айримлари эса умуман фойдаланилмаяпти. Илмий муассасалар билан корхоналар ўртасида хўжалик шартномалари кам тузилмоқда.

Бюро Куйбишев район партия комитетига мавжуд камчиликларни бартараф этиш, партия, касаба союз, комсомол ташкилотлари, хўжалик раҳбарлари куч-ғайратини экономикани интенсивлаштириш, фан-техника ютуқлари жорий этишни жадаллаштириш программасини ҳаётга тадбиқ этиш, фан билан ишлаб чиқаришнинг алоқасини мустаҳкамлаш, асосий ишлаб чиқариш фондларини янгилаш, мавжуд ва янгидан ишга туширилаётган қувватлардан тўлароқ фойдаланиш, металл ва энергияни тежаб қолувчи чиқитсиз прогрессив технологияларни жорий этиш, ҳамма турдаги беҳуда сарфларни қисқартиришга қаратилган тадбирларни ишлаб чиқиб амалга оширишга тўлароқ жалб қилиш вазифасини юклади.

Ташкилотчилик ва сиёсий-тарбиявий иш ҳар бир корхонанинг шу йилги ва умуман беш йиллик топшириқларини бажаришга, брак маҳсулот ишлаб чиқарувчилар, план, меҳнат ва ишлаб чиқариш интизомини бузувчиларга қарши курашга, меҳнатни ташкил этиш ва ишлаб чиқаришнинг прогрессив формаларини жорий этиш, иш самарадорлигини ошириш ва сифатини яхшилашга қаратилиши керак.

Область партия комитетининг бюроси бошқа масалаларни ҳам кўриб чиқди, улар юзасидан тегишли қарорлар қабул қилинди.

СЪЕЗДОЛДИ меҳнат вахтасида туриб ишлаётган Тошкент тўқимачилик комбинатининг иккинчи тўқув-йигирув фабрикаси тўқувчиси Шафика Муҳамажонова нормадаги 23 та ўрнига 36 та дастгоҳга хизмат кўрсатмоқда. Унинг меҳнат календарида 1988 йилнинг бошланганига анча бўлди. Суратда: Шафика Муҳамажонова иш устида.

А. Кошкин фотоси. (ЎзТАГ).

НАВБАТ— МАЖБУРИЯТГА

ОҲАНГАРОН районидаги Собир Раҳимов номли совхоз чорвадорлари давлатга 905 тонна ўрнига 920 тонна сут топшириб, планларини муддатидан илгари ортиғи билан адо этдилар. Бу муваффақиятга район Совети депутати коммунист Шоҳида Умарова, Тошбуви Тўраева, Холбуви Фармонова сингари илғор сут соғувчилар катта ҳисса қўшдилар. Улар ҳар сигирдан 3800—3900 килограммдан сут соғиб олишга эришмоқдалар.

Ҳозир совхозда 1800 бош қорамол, жумладан 415 бош қора-ола зотли серсут соғин сигир парвариш қилинаётир. Чорвадорлар қишловга пухта ҳозирлик билан кирдилар.

Совхоз бўрдоқибоқарлари ҳам баракали меҳнат қилдилар. Ҳозиргача эл дастурхонига 240 тонна гўшт етказиб берилди ва план шараф билан бажарилди.

Хўжалик чорвадорлари йил охиригача давлатга яна кўплаб сут, гўшт топширишга аҳд қилдилар.

Н. АБДУРАСУЛОВ.

Чорвачилик «Тошкент ҳақиқати» назоратида

ОЗУҚАНИ ТЕЖАШМИ, МОЛЛАРНИ ҚАНТАРИШМИ?

ТЕКШИРИШЛАР қайси ерда чорва қишловини ўтказиш учун қулай шароитлар яратилган, фермалар иши устидан назорат ўрнатилган бўлса, озуқа цехлари ва ем-хашакни қайта ишлайдиган техникадан юксак унум билан фойдаланилса, ўша жойларда моллар маҳсулдорлигини ошириш, уларни соғлом сақлаб қолишда яхши натижаларга эришилаётганлигини кўрсатмоқда.

Ноябрнинг ўтган ўн кунлигида Оржоникидзе ва Паркент районлари хўжаликларида сут соғиб олиш кўпайди. Коммунистик ва Пискент районлари хўжаликларида қишлов бошлангандан бери давлатга сут топшириш ўтган йилнинг шу даврига нисбатан ортди. Ғалаба районида бузоқларни қишловдан соғлом олиб чиқиш яхши йўлга қўйилган.

Лекин Бўка, Оққўрғон, Ўрта Чирчиқ, Чиноз ва Янгийўл районлари хўжаликларидаги ишларнинг аҳволи мақтагулик эмас. Кейинги ўн кунликда бу районларнинг хўжаликларида сут соғиб олиш икки тоннадан 30 тоннагача камайиб кетди.

Бу колхоз ва совхозлар раҳбарлари, мутахассисларининг ўз хизмат вазифаларига масъулиятсизлик билан қараётганликлари, план интизоми бажарилишига лоқайдлик қилаётганликлари, қишловни муваффақиятли ўтказиш юзасидан белгиланган тадбирларни изчил амалга ошириш чораларини кўрмаётганликлари оқибатидир.

Бу йил областдаги кўпгина хўжаликларда етарли миқдорда дағал ва ширали озуқа жамғарилган. Улардан чорвадорлар кенгаши тавсия этаётгандек тўғри ва оқилона фойдаланилса, бир кеча-кундузда ҳар сигирдан камида 10 килограммдан сут соғиб олиш учун барча имкониятлар бор. Аммо айрим хўжаликларнинг раҳбарлари озуқадан фойдаланишда нотўғри йўл тутмоқдалар. Улар ем-хашакни тежайман, деб молларни қантариб қўймоқдалар.

Тасдиқланган планга мувофиқ ҳозир хўжаликларга ҳар ойда жамғарилган озуқанинг камида 15 проценти сарф қилиниши лозим. Демак, октябрь ойида ва ноябрь ойининг ўтган икки ўн кунлигида жамғарилган ем-хашакнинг 25 проценти молларга берилган бўлиши керак эди. Амалда эса Оққўрғон районида дағал хашакнинг 9,8 проценти, ширали озуқанинг 19,6 проценти, Бўка районида дағал хашакнинг 8 проценти, ширали озуқанинг 19 проценти сарф қилинган. Калинин, Ўрта Чирчиқ районларида жамғарилган дағал хашакнинг 6—10 проценти молларга берилган, холос.

Шу сабабли моллар озиб кетяпти, уларнинг маҳсулдорлиги камаймоқда. Ноябрь ойининг ўтган ўн кунлигида Оққўрғон, Оҳангарон, Бекобод, Бўстонлиқ, Бўка, Пискент, Ўрта Чирчиқ, Тошкент ва Янгийўл районларида сут соғиб олиш камайиб кетди. Октябрь — ноябрь ойларида Оҳангарон ва Бўстонлиқ районларида 150 бошдан бузоқ, 1100 бошдан қўй нобуд бўлди ёки мажбуран сўйиб юборилди. Тошкент районида 120 бош бузоқ ва 400 бош қўй, Чиноз районида 102 бош бузоқ ва 483 бош қўй, Коммунистик, Пискент, Ўрта Чирчиқ, Янгийўл районларида 100—400 бошдан қўй нобуд бўлди ёки мажбуран сўйиб юборилди.

Кўриниб турибдики, жойларда чорвачиликдаги ишларнинг аҳволи учун хўжаликлар раҳбарлари ва мутахассисларига зарур даражада талабчанлик қилинмаяпти. Улар КПСС Марказий Комитетининг чорва қишловини уюшқоқлик билан ўтказиш бўйича чорвачилик ходимларига, колхоз-совхозларнинг мутахассислари ва раҳбарларига, бошланғич партия ташкилотларига, агросаноат комплексининг барча коллективларига мурожаатидан келиб чиқадиган вазифалардан тегишли хулоса чиқариб олмаяптилар. Акс ҳолда Бўка районидаги «Ленинизм» колхозида озуқани тайёрлаш технологияси йўлга қўйилмаганлигини, ем-хашакдан хўжасизларча фойдаланилаётганлигини, чорвачилик биноларининг ремонти тугалланмаганлигини қандай изоҳлаш мумкин? Бунинг оқибатида ҳар сигирдан кунига соғиб олинаётган сут 4 килограммдан ортмаяпти.

Ўрта Чирчиқ районидаги К. Маркс номли колхозда сут-товар фермаси чорвадорлари ўртасидаги мусобақага якун ясаб борилмайди, юксак пировард натижалар учун моддий рағбатлантириш йўлга қўйилмаган. Сигирларни парвариш қилиш ва боқиш технологиясига риоя этилиши юзасидан мутахассисларга етарлича талабчанлик қилинмаяпти. Шу сабабли фермада меҳнат интизоми бузилмоқда.

Райондаги «Партия XXII съезди» колхози фермасидаги аҳвол ҳам худди шундай. Афсуски, бундай мисолларни кўплаб келтириш мумкин.

Хўжасизлик ва уюшқоқсизлик ҳолларига чек қўйиш, колхозлар ва совхозлар раҳбарларининг моллар бош сонини сақлаб қолиш, чорвачиликда зарур тартиб ўрнатиш учун масъулиятини ошириш керак.

Чорва қишловини ўтказишдаги камчиликларни бартараф этиш учун шошилинч чоралар кўрилиши лозим. Мавжуд озуқа ресурсларидан иложи борича самаралироқ фойдаланиш, моллар маҳсулдорлигининг камайишига йўл қўймаслик, маҳсулот етиштириш ва харид қилишни кўпайтириш учун ҳамма имкониятларни ишга солиш зарур.

● ҲАР КУНИ 6499 ГЕКТАР

ОБЛАСТИМИЗ хўжаликларида ҳосили йиғиштириб олинган майдонларни шудгорлаш ишлари қизғин олиб борилмоқда. 141 минг 750 гектар майдоннинг 96 минг 619 гектари ҳайдаб бўлинди. Ҳар куни 6499 гектар ер шудгор қилинаяпти. Мавжуд 1842 трактордан 1206 таси ишлаб турипти. Уларнинг ўртача унумдорлиги 5,3 гектарни ташкил қилмоқда. Шудгорлаш ишлари, айниқса, Чиноз ва Ғалаба районларида яхши олиб борилмоқда. Бу районларда мавжуд майдонларнинг 96—97 проценти ҳайдаб бўлинди.

● БЕКОБОД РАЙОНИ

МАВЖУД 1839 гектар майдоннинг ҳар гектаридан 20,3 центнердан, жами 3750 тонна «оқ олтин» йиғиштириб олган «Ленинград» совхози деҳқонлари йиллик планни бажардилар. Ғайрат Аҳмедов, Изу Умаров, Жарлақаб Маннопов, Абдураҳмон Холов ўртоқлар етакчилик қилаётган бригадаларнинг деҳқонлари бу юксак хирмонни бунёд этишга муносиб ҳисса қўшдилар.

● ПИСКЕНТ РАЙОНИ

СВЕРДЛОВ номли колхоз меҳнаткашлари далага маҳаллий ўғит ташиб чиқаришни авж олдириб юбордилар. Музаффар Аббосхонов бошлиқ «ҳосил» бригадаси тўплаган ўғит 750 тоннадан ортиб кетди. Механизатор ва тракторчилардан Ф. Каримов, А. Нурматов, З. Ортиқовлар бу ишда бошқаларга намуна бўлмоқдалар. Хўжалик деҳқонлари далага ҳаммаси бўлиб 5 минг тонна ўғит ташиб чиқаришади.

САРЧАШМА

В. И. ЛЕНИН БАРПО ЭТГАН «ИШЧИЛАР СИНФИНИ ОЗОД ҚИЛИШ УЧУН КУРАШ СОЮЗИ»НИНГ 90 ЙИЛЛИГИГА

В. И. Ленининг партия билетида унинг партияга кирган вақти 1893 йил деб қайд этилган.

«1893 йил!.. Бу Володя Ульянов ҳаётида ғоят муҳим роль ўйнаган, унинг революцион фаолиятида янги юксак босқич бўлган қутлуғ йилдир. Шу йили у Самарадан Петербургга йўл олди. Россия пойтахтида ишчиларнинг революцион чиқишлари тобора кучаётган, бу ерда марксистик тўгарак ва группалар айниқса фаоллик кўрсатишмоқда эди.

Владимир Ильич Петербургга 1893 йил август ойининг сўнгги кунида келди. У тез орада кўпчилиги Петербург технология институти студентларидан иборат бўлган марксистлар тўгарагига келиб қўшилди. С. И. Радченко, Г. М. Кржижановский, В. В. Старков, Г. Б. Красин, А. А. Ванеев, М. А. Сильвин ва бошқаларни бирлаштирган бу тўгарак —тор доирадаги илғор ишчилар ўртасида марксистик назарияни тарғиб қилувчи кичик бир группа эди.

В. И. Ленининг келиши билан тўгарак фаолиятида янги давр бошланди: «...1893 йил кузида В. И. Ульяновнинг орамизда пайдо бўлишини,— деб хотирлайди кейинчалик Г. М. Кржижановский, — ҳаётбахш момақалдироқли ёмғир билан келган мусаффо ҳавога қиёслаш мумкин эди. Шу даврдан эътиборан бизлар учун янги ҳаёт бошланди».

Владимир Ильичнинг ишчи тўгаракларидаги дастлабки чиқишлари ва либерал народниклар билан олиб борган илк мунозаралариёқ ишчиларнинг толмас ташкилотчи — раҳбари ва марксистларнинг улкан назариётчиси пайдо бўлганидан далолат берарди. 23 ёшлик Володя Ульянов марксизмнинг асосий қоидаларини яхши билиши ва уни Россия экономикасига татбиқ эта олиш маҳоратини намойиш этди.

Меҳнаткашлар оммасини эксплуататорларга қарши курашга даъват этиш, ҳаётмамот жангига бошлаш — Лениннинг шу даврдаги бирдан-бир муддаоси эди. «Бизларга фитначилар, террорчилар эмас, ишчилар ҳаракатига суянадиган революционерлар партияси даркор»,— деб таъкидлади у. Лениннинг ўзи тўгаракларга бошчилик қилди, ишчиларнинг йиғилишларида чиқиб сўзлади, уларни баҳамжиҳат бўлиб, хўжайинлардан ҳақ-ҳуқуқларини талаб қилишга ўргатди. Бу ўринда агитацион варақалар қўл келди. Шундай варақалардан дастлабкиси слесарь И. В. Бабушкин билан ҳамкорликда тайёрланди ва Семянников заводидаги ғалаёнларга бағишланди. В. И. Лениннинг жонбозлиги билан кўп ўтмай пойтахтнинг барча асосий районларидаги корхоналарда тўгараклар ишлаб турарди. Н. К. Крупскаянинг гувоҳлик беришича, Владимир Ильич худди мана шу даврда ишчилар оммасининг раҳбари ва устози бўлиб шаклланганди.

В. И. Лениннинг шу даврда яратган назарий асарлари, социал-демократик ҳаракатнинг етакчи проблемалари юзасидан олиб борган мунозаралари Россияда революцион ишчи партиясини барпо этишда улкан аҳамият касб этди. 1894 йил баҳор-ёз ойларида у «Халқ дўстлари» нима ва улар социал-демократларга қарши қандай курашадилар?» асарини ёзди. Владимир Ильич асарни рус марксистлари ишчиларнинг тарқоқ ҳолдаги стачкалари ва иқтисодий чиқишларини пролетариатнинг онгли синфий курашига айлантирадиган ташкилотни — революцион партияни тузганларида, «ана шу вақтда рус **ишчиси** барча демократик элементларга бош бўлиб кўтарилиб чиқиб абсолютизмни ағдаради ва **рус пролетариатини (барча мамлакатларнинг** пролетариати билан ёнма-ён туриб) тўғридан-тўғри очиқ сиёсий кураш йўли билан **ғолибона коммунистик революцияга** олиб боради»,— деган доҳиёна башорат билан тугатди. «Ишчилар синфини озод қилиш учун кураш союзи» шундай партияни барпо этиш йўлидаги дастлабки жиддий уриниш эди.

«Кураш союзи»нинг бутун фаолияти централизм ва қаттиқ интизом принциплари асосига қурилган эди. «Союз» Россияда биринчи марта социализмни ишчилар ҳаракати билан қўшишни амалга оширибф, ишчиларнинг иқтисодий талаблар учун олиб бораётган курашини чоризм ва капиталистик эксплуатацияга қарши сиёсий кураш билан боғлади. Унинг раҳбарлигида Петербург ишчиларининг забастовка ва стачкалари тез-тез бўлиб турди. Чунончи тўқимачиларнинг машҳур стачкасида 30 мингдан ортиқ ишчи қатнашди. «Кураш союзи» ишчилар учун варақалар, брошюралар чоп этди. В. И. Ленин бу нашрларнинг муҳаррири эди. Петербургдаги бу ташкилотнинг таъсирида Москва, Киев, Екатеринослав ва Россиянинг бошқа шаҳарларидаги ишчи тўгаракалари «Кураш союзи»га бирлашдилар.

В. И. Ленин раҳбарлигида ишчиларнинг сиёсий газетаси «Рабочее дело» нашрга тайёрланди. Бироқ 1895 йил 9 декабрга ўтар кечаси газетанинг тайёрлаб қўйилган 1-сони полиция қўлига тушди. «Союз»нинг Ленин бошлиқ кўпгина арбоблари қамоққа олинди. Бу ташкилотга жиддий зарба эди. Аммо Ленин барпо этган «Союз» зарбага бардош берди — барбод бўлмади, чунки у ишчилар оммаси орасига чуқур илдиз отганди.

Владимир Ильичнинг сўзлари билан айтганда, «Союз» ишчилар ҳаракатига таянадиган ва пролетариатнинг синфий курашига раҳбарлик қиладиган революцион партиянинг биринчи жиддий куртаги эди. Унда келажакдаги марксистик партиянинг асосий белгилари — революцион характери, ишчилар синфи билан узвий алоқаси, ишчилар синфининг демократия ва социализм учун курашига раҳбарлиги яққол намоён бўлганди.

Сарчашмаларида ленинчи «Союз» турган кураш давом этди. РСДРПнинг II съездидан сўнг бу курашга большевиклар партияси раҳбарлик қилди. КПССнинг янги таҳрирдаги Программаси лойиҳасида таъкидланганидек, бу партия Россия ишчилар синфи, деҳқонлари, барча меҳнаткашларини чор самодержавиесини, сўнгра эса империалистик тузумни ағдариб ташлаш учун курашга бошлади. Россия уч революция алангаларидан ўтди. 1917 йилнинг октябрида тарихда биринчи марта ишчи ва деҳқонлар давлати бунёд этилди. Кейинчалик мамлакатимизда социализм реал воқелик бўлиб қолди. Ҳозир эса КПСС совет халқини коммунистик бунёдкорлик ва тинчлик йўлидан комил ишонч билан олға бошлаб бормоқда.

В. АБДУЛЛАЕВ,
В. И. Ленин номидаги Тошкент Давлат университети доценти.

XXVII СЪЕЗДОЛДИ МИНБАРИ

КПССнинг янги таҳрирдаги Программаси, таклиф этилаётган ўзгартишлар билан партия Устави, СССРни иқтисодий ва социал ривожлантиришнинг 1986—1990 йилларга ва 2000 йилгача бўлган даврга мўлжалланган Асосий йўналишлари лойиҳаларини муҳокама қиламиз

Ўзбекистон ССРда: 1990 йилда пахта етиштириш 5,8—6,0 миллион тоннага, шу жумладан ингичка толали нав пахта етиштириш камида 550 минг тоннага етказилсин.

(СССРни иқтисодий ва социал ривожлантиришнинг 1986—1990 йилларга ҳамда 2000 йилгача бўлган даврга мўлжалланган Асосий йўналишлари лойиҳасидан).

ҚИШЛОҚЛАРНИ КОМПЛЕКС ҚУРАЙЛИК

КПССнинг янги таҳрирдаги Программаси лойиҳаси республика Қишлоқ қурилиши министрлиги бўлинмаларида ишчанлик, ниҳоятда зўр қизиқиш билан ўқиб-ўрганилмоқда. Бу муҳим ҳужжатда бевосита қишлоқ қурувчиларига тааллуқли бўлган чуқур мазмунли сатрлар ҳам бор. Жумладан унда шундай дейилади: «Шаҳар ва қишлоқ жойларнинг архитектураси, эстетик жиҳатлари ва ободлигига янада юксакроқ талаб қўйилади. Улар ишлаб чиқариш зоналари, турар-жой районлари, ижтимоий, маданий ва ўқув-тарбия муассасалари, спорт иншоотлари, савдо ва маиший корхоналар, транспортнинг оқилона комплекс қўшилувидан иборат бўлиб, кишиларнинг меҳнат қилиши, яшаши ва дам олиши учун энг яхши шароит таъминлаб бермоғи лозим».

Ўзбекистон ССР Қишлоқ қурилиши министрлиги план-иқтисод бошқармаси бошлиғи, министрлик коллегияси аъзоси Г. Ю. КИМ газетамизнинг штатсиз иқтисодий шарҳловчиси И. Ахметов билан суҳбатда республикамиз, шу жумладан, пойтахт областимиз қишлоқ қурилишида бу йўналишда амалга оширилган ишлар ва галдаги вазифалар ҳақида ҳикоя қилиб берди.:

— КОММУНИСТИК партия ва Совет ҳукуматининг қарорларида қишлоқни социал жиҳатдан қайта қуриш, қишлоқ меҳнаткашларининг меҳнат ва турмуш шароитларини яхшилаш бўйича вазифалар аниқ белгилаб берилган,— деди Г. Ю. Ким, — бу вазифалар қишлоқ жойларда барча қулайликлари бўлган обод уйларни маданий-маиший хизмат кўрсатувчи, қишлоқ аҳолисининг маданий даражасини белгиловчи объектлар билан комплекс равишда жадал ва сифатли қуришдан иборатдир. Бу муҳим муаммо КПССнинг янги таҳрирдаги Программаси лойиҳасида ҳам яна бир бор таъкидлаб ўтилган.

Бизнинг қурилиш ташкилотларимиз совхозлар, колхозлар, район марказлари ва кичик шаҳарларда уй-жой-граждан қурилиши кўламини йилдан-йилга кенгайтирмоқдалар. **Шуни айтиш кифояки, ўн биринчи беш йилликнинг ўтган даври мобайнида умумий фойдали саҳни 2 миллион 300 минг квадрат метрдан ортиқроқ уй-жойлар ёки 60 мингтага яқин квартира фойдаланишга топширилди.** Уй-жой қурилишида сезиларли даражада сифат ўзгаришлари бўлганлигини таъкидлаб ўтиш ўринлидир. Эндиликда асосан бир ва икки қаватли коттежлар қурилмоқда. Уларнинг чорбоғлари ва рўзғор эҳтиёжларига мўлжалланган бинолари ҳам бор. Қисқа қилиб айтганда, кейинги вақтларда қишлоқ қурилишида ва уни лойиҳалашда қишлоқ аҳолисининг анъаналари ва урф-одатлари кўпроқ ҳисобга олинадиган бўлиб қолди.

Уй-жой қуриш давомида мактаблар ҳам барпо этилмоқда. **Ўн биринчи беш йиллик бошидан бери фойдаланишга топширилган мактабларда 200 мингдан ортиқ ўғил-қиз таълим олмоқда. 33 минг гўдак фарзандларимизга мўлжалланган болалар боғчалари ва яслилари фойдаланишга топширилди. Ҳаммаси бўлиб 6 минг ўринли касалхоналар, ўнлаб поликлиникалар, маданият уйлари ва клублари, кинотеатрлар, маиший хизмат кўрсатиш комбинатлари қурилди. Бу объектларнинг анчагина қисми Тошкент области қишлоқларида бунёд этилди. Биргина 23-трест тўртта йирик мактабни фойдаланишга топширди ва улар янги ўқув йили олдидан ёшларни ўз бағрига олди.** Пойтахт областидаги кўпгина посёлкаларда механизаторлар ва қишлоқ хўжалик мутахассислари тайёрланадиган янги ўқув юртлари қурилди.

23-қурилиш тресті коллективи Чиноз районидаги «Партия XXIV съезди» совхозида тажриба-намуна посёлкаси қуришни давом эттирмоқда. Бу хўжаликда уй-жойлар ва жамоат бинолари экспериментал лойиҳалар асосида бунёд этилмоқда. Бинолар ташқарисини, ичини замонавий самарали материаллар билан пардозлаш назарда тутилган. Уй-жойлар билан бирга қўшимча бинолар — ёзги ошхоналар, омборхоналар, шахсий чорва сақланадиган молхоналар қурилмоқда. Уларнинг чорбоғлари ҳам бор.

Лекин посёлкани бунёд этаётган бинокорлар бу тажриба ниҳоятда чўзилиб кетганлигини ҳақли равишда танқид қилмоқдалар. Бу қишлоқ меҳнаткашлари учун энг қулай меҳнат ва турмуш шароитларини яратиб бериш масаласига ниҳоятда лоқайдлик билан муносабатда бўлинаётганлигидан нолимоқдалар. Уларнинг бу таъналари жуда ўринлидир. Посёлка қурилиши бошланганига салкам 10 йил бўлишига қарамай у ҳамон комплекс бунёд этилганича йўқ. Назарда тутилган уй-жой ва бошқа объектлар қурилмаган, совхознинг жамоат маркази ҳали ҳам шаклланмаган. Ваҳоланки, норматив бўйича посёлка қурилиши узоғи билан беш йилда тугалланиши керак эди.

Бу қолоқликнинг сабаби асосан пудрат ишларини планлаштириш ва маблағ билан таъминлашдаги чалкашликлардир. Посёлканинг сметадаги қиймати салкам 20 миллион сўмни ташкил этгани ҳолда буюртмачи — область қишлоқ хўжалик ишлаб чиқариш бошқармаси ҳар йили фақатгина 1 миллион сўмдан ҳам камроқ маблағ ажратмоқда. У ҳам бўлса асосан уй-жой қурилишига сарфланмоқда. Бу билан посёлкани комплекс қуриш тартиби бузилмоқда. Оқибатда ана шу посёлкани бунёд этиш учун махсус ташкил этилган 131-механизациялашган кўчма колонна область ва республикадаги қатор бошқа хўжаликларда ҳам қурилиш ишларини олиб боришга мажбур бўлмоқда. Чунки, бу посёлкада иш билан тўла таъминланмаяпти.

КПССнинг янги таҳрирдаги Программаси лойиҳасини муҳокама қилишда қатнашаётган қишлоқ қурувчилари қишлоқларни қайта қуриш, қишлоқ аҳолисининг маданияти ва турмуш даражасини ошириш биринчи даражали давлат аҳамиятига молик иш бўлганлиги учун унга эътиборни янада кучайтириш лозимлигини айтмоқдалар.

Министрлигимиз уй-жой-граждан қурилиш ҳажмининг тўхтовсиз ошиб бораётганлигини ҳисобга олиб, қурилишга индустриал усулларни кенгроқ жорий қилиш йўлига қатъий ўтмоқда. **Ўз ишлаб чиқариш базамизни ривожлантириш ва такомиллаштириш комплекс плани амалга оширилмоқда. Унда мавжуд корхоналарни реконструкция қилиш ва техник жиҳатдан қайта ускуналаш, уларда лойиҳа қувватларига тезроқ эришишга алоҳида эътибор берилмоқда. Шу ҳисобдан келгусида йирик панелли уйсозлик заводларининг қуввати ҳар йили 500 минг квадрат метрга етказилади, уй-жой қурилиши жами ҳажмида панелли уйлар 65 процентини ташкил этади.**

Бу ҳозирги вақтда эришилган даражадан деярли уч баравар ортади, демакдир. Бу ишда Тошкент областидаги Юбилей посёлкасида бунёд этилган йирик панелли уйсозлик заводи ҳал қилувчи роль ўйнайди. У ҳар йили 100 минг квадрат метр уй тайёрлаш қувватига эгадир. Ҳозирги вақтда қувватининг бор-йўғи 50 проценти ишлатилмоқда. Министрлик айни вақтда қурилиш материаллари сифатини кескин оширишга ҳам эътиборни кучайтиради.

Қишлоқ қурилиши тармоғимизда биринчи марта уйсозлик комбинати ишлай бошлади. Бу комбинатда бир ва икки қаватли йиғма уй-коттежлар ишлаб чиқарилиб, улар Тошкент, Сирдарё ва Жиззах областларида қурилмоқда. Йирик панеллардан қурилган 3, 4, 5 ва 6 хонали уйлар Оҳангарон посёлкаси ва пойтахт областидаги қатор бошқа районлар аҳолисига маъқул бўлмоқда. Бундай уйлар қурилиши муттасил кенгайиб боради.

Эндиликда вазифа шу йирик панелли элементлардан мактаблар, болалар боғча ва яслилари ҳамда бошқа социал-маданий-маиший объектлар қурилишига эришишдир. Бу индустриал усулларни кенг қўлланиш ва шу йўл билан қишлоқ жойларни комплекс қурилиши жараёнини тезлаштириш имконини беради. «Средазгипросельстройиндустрия» институти бизнинг буюртмамиз билан 140 ўринли ва фақат йирик панеллардан йиғиладиган болалар боғчаси лойиҳасини ишлаб чиқди. Лойиҳачиларнинг бу ишини Ўзбекистон ССР Давлат қурилиш комитети тасдиқлади. Келгуси йили дастлабки шундай бино қурилиши бошланади. Бунинг учун Нариманов шаҳрида қурилиш майдони ажратилди. 620 ўқувчига мўлжалланган ва панеллардан йиғиладиган мактаб лойиҳаси ишлаб чиқилмоқда.

Шу йилнинг ўтган ўн ойида министрлик бўйича уй-жойлар, мактаблар, болалар боғчалари ва яслилари, ҳунар-техника билим юртлари, касалхоналар ва поликлиникалар, аҳолига хизмат кўрсатувчи бошқа объектлар қурилиши ҳажмининг анча ортишига эришилди. Лекин бундай ютуқлар соясида кўпгина камчиликлар ҳам борки, уларни ҳас-пўшлаб бўлмайди. Уй-жой-граждан қурилишида нуқсонлар ва камчиликлар ҳали тўла барҳам топганича йўқ. Министрлигимизга қарашли қурилиш ташкилотларининг деярли ярми уй-жой ва социал-маданий-маиший объектлар қурилиши ўн ойлик планини бажаришнинг уддасидан чиқмади. «Ташоблсельстрой» тресті ҳам шундай қолоқлар сафида бормоқда.

Тўртинчи квартал йиллик планнинг бажарилишида ҳал қилувчи босқич ҳисобланади. Чунки йиллик ва умуман беш йиллик планнинг бажарилиши кўп жиҳатдан шу кварталдаги иш натижасига боғлиқ. Шунинг учун ҳамма жойда резервлар ва имкониятларни кўпроқ сафарбар этиш керак.

И. АХМЕТОВ,
«Тошкент ҳақиқати»нинг штатсиз иқтисодий шарҳловчиси.

АТЕИСТИК ТАРБИЯГА ЖИДДИЙ ЭЪТИБОР

ПЛАНЛИ РАВИШДА

Атеистик тарбия, янгича урф-одатлар ва маросимларни ҳаётга жорий этиш бўйича белгиланган тадбирларда ҳар ҳафтада бир мартадан лекция ва суҳбатлар ўтказиб бориш кўзда тутилган. Район партия комитети пропаганда ва агитация бўлими ходимлари бу тадбирларнинг бажарилиши устидан алоҳида назорат қилиб турибдилар. Ўтган ойларда жамоатчи лекторлар кучи билан 248 та лекция ва суҳбат ўтказилди. Уларда 15 мингдан ортиқ аҳоли иштирок этди.

Куни кеча корхона ва маҳаллаларда навбатдаги суҳбатлар бўлиб ўтди. Республика илмий атеизм уйи ходими М. Е. Тонконогов заргарлик заводи ишчилари ҳузурида «Янгича урф-одатлар ва маросимлар диний сарқитлар йўлидаги мустаҳкам тўсиқдир» деган темада қизиқарли лекция ўқиди. Республика илмий атеизм уйи ходими А. Абдуллаев эса завод филиали ишчилари билан учрашди. У коллектив ҳузурида «Янгича урф-одатлар — турмушга» деган темада суҳбат ўтказди.

Акмал Икромов райони бўйича ўтказилаётган тадбирларда «Билим» жамияти шаҳар ташкилоти илмий атеистик билимларни тарғиб қилиш методик совети аъзолари ҳам актив иштирок этмоқдалар. 2-автокорхонада ўтказилган тадбирда совет раиси В. С. Лиходеевский иштирок этди. У «Икки система ўртасидаги идеологик курашда диннинг ўрни» деган мавзуда лекция ўқиди.

Илмий атеистик пропагандани ташкил этиш бўйича район партия комитети ҳузурида махсус кенгаш тузилган. Партия, совет ходимлари, олимлар, маҳалла комитетларининг раислари ва бошқа жамоатчилардан 29 киши унга аъзо қилиб сайланган. Соҳалар бўйича 7 та комиссия ҳам ишлаяпти. Уларнинг бири янгича урф-одатлар ва маросимларни ҳаётга сингдириш бўйича иш олиб бораётган бўлса, иккинчиси меҳнаткашларнинг дам олишини ташкил этиш устида қайғураяпти. Яна бир комиссия тадбирлар қандай самара бераётганлигини тадқиқ қилмоқда, бой тажрибаларни умумлаштирмоқда.

Кенгаш аъзоларининг тавсияси билан жойларда 34 та халқ университети ташкил этилди. Уларда мингдан ортиқ тингловчи илмий атеистик билимларни пухта ўрганмоқда. Атеистик тарбия бўйича илмий-амалий конференциялар, семинарлар, савол-жавоб кечалари ҳам мунтазам ўтиб турибди. Бу тадбирлар омманинг меҳнат ва сиёсий активлигини оширишга катта ёрдам бераяпти.

Ж. НОСИРОВ.

ТАКЛИФЛАР, МУЛОҲАЗАЛАР

Таклиф этилаётган ўзгартишлар билан партия Устави лойиҳасида партиянинг бошланғич ташкилотлари ролини янада оширишга катта эътибор берилганлиги диққатга сазовордир. Лойиҳада партиянинг амалдаги Уставидаги каби «Бошланғич ва цех партия ташкилотларининг секретарлари учун партия стажи камида бир йил бўлиши шарт» дейилади.

Бошланғич ва цех партия ташкилотлари фаолиятига катта талаблар қўйилаётган ҳозирги пайтда уларнинг секретарлари учун КПСС сафида атиги бир йил бўлиш камлик қилмасмикин?

Ҳозир таклиф этилаётган ўзгартишлар билан партия Устави узил-кесил қабул қилинаётганда буни ҳисобга олиш керак, деган фикрдаман.

А. АЗАМАТОВ,
Янгийўл районидаги «Коммунизм» колхози партия комитетининг секретари.

* * *

КПССнинг янги таҳрирдаги Программасида ўзида маънавий бойликни, ахлоқий покликни ва жисмоний мукаммалликни мужассамлаштирган, ҳар томонлама камол топган, ижтимоий жиҳатдан фаол шахсни шакллантириш энг муҳим вазифалардан бири қилиб кўрсатилган. Бунда физкультура ва спортни ривожлантиришнинг аҳамияти катта. Шуни ҳисобга олган ҳолда лойиҳа иккинчи қисми бешинчи бўлимининг «Маданий қурилиш, адабиёт ва санъат соҳасида» бобидаги «Партия маданий-маърифий ишларнинг мазмуни ва методларини муттасил такомиллаштириб боришни, унинг моддий базасини мустаҳкамлашни, қишлоқда ва янги ўзлаштирилаётган районларда маданий қурилишни жадаллаштиришни....» сўзларидан сўнг **«...физкультура ва спортни ривожлантиришни** ана шу вазифаларни муваффақиятли бажаришнинг зарур шарти деб ҳисоблайди», деган таҳрирда берилишини таклиф қиламан.

Ж. АМИРБЕКОВ,
Ғалаба район «Пахтакор» кўнгилли спорт жамиятининг раиси.

ШИКОЯТГА ЎРИН ҚОЛМАСЛИГИ МУМКИН...

ПАРТИЯНИНГ янги таҳрирдаги Программаси. СССРни иқтисодий ва социал ривожлантиришнинг Асосий йўналишлари лойиҳалари билан танишган киши бу муҳим ҳужжатларнинг бош мазмуни совет халқи фаровонлигини ошириш, кишиларни ҳар томонлама ғамхўрликлар билан қамраб олишдан иборат эканлигини чуқур ҳис қилади. Партия, меҳнат ва уруш ветеранлари ҳамда пенсионерларни эъзозлаш, имтиёзлар яратиб бериш ана шу вазифанинг таркибий қисмидир. Бу масалалар партия социал сиёсатининг асосини ташкил этади. Масалан, КПССнинг янги таҳрирдаги Программаси лойиҳасида шундай дейилади: «КПСС бундан буён ҳам меҳнат ва уруш ветеранларининг, кекса гражданларнинг, инвалидларнинг, ҳалок бўлган жангчилар оилаларининг моддий аҳволини яхшилаш тўғрисида, уларга социал, тиббий ва маданий хизмат кўрсатиш тўғрисида доим ғамхўрлик қилаверади».

Аммо, афсуски, айрим совет ва хўжалик органлари раҳбарларининг бепарволиги, ўз зиммасидаги вазифага масъулиятсизлиги оқибатида бу муҳим социал масалада баъзан нуқсонларга ҳам йўл қўйилмоқда. Бу эса жойларда кишиларнинг ҳақли эътирозларига сабаб бўлаётир. Редакциямизга ҳар куни келиб турган хат-хабарлар орасидаги айрим шикоятларни меҳнат ва уруш ветеранлари, пенсионерлар йўллашмоқда.

С. Раҳимов район Ғалаба кўчасидаги 52-уйда яшовчи Улуғ Ватан уруши қатнашчиси Неъматилла Ҳасанов тўрт ўғил, уч қизнинг отаси. Шу йил июнь ойида пенсияга чиқди. Ўғли Рихситилланинг ҳарбий хизмат муддатини ўтаб келганига бир йил бўлаяпти. Кейинги ўғли ҳам бўй етиб қолди. Уларни оилали қилиш учун ота ҳозирдан қайғурмоқда.

«1982 йили уй дафтаримизга жойларингиз бузилади, деб ёзиб кетишган,— дейди хатида ветеран.— Мана, орадан 3—4 йил вақт ўтди. Аммо бузилишдан ҳамон дарак йўқ. Ўша кун қачон келади, ҳайронмиз».

Меҳнат ва уруш ветеранининг бу саволларига С. Раҳимов район ижроия комитетининг тегишли бўлимлари қонуний йўл билан аниқ ва лўнда жавоб берадилар, албатта. Аммо бу ишнинг кўп вақтлардан бери чўзиб келинаётганлиги, пенсия ёшидаги кекса одамни овора-сарсон қилиш ўрнига унинг ҳақ ёки ноҳақ эканлигини белгиланган тартиб асосида ўз вақтида тушунтириб берилмаганлиги кишини ажаблантиради.

Айрим маҳаллий ташкилотлар ходимларининг аҳоли талаб ва истакларига ана шундай бефарқ қараётганлиги сабабли ариза ва шикоятларнинг кети узилмаяпти. Хатлардан бирига Олмалиқ шаҳрида яшовчи Улуғ Ватан урушининг иккинчи группа инвалидлари ва меҳнат ветеранларидан жами 14 киши имзо чеккан. Улар областдаги йирик саноат шаҳарларидан бири бўлган Олмалиқда фақат иккитагина чойхона борлиги, улар ҳам талабга жавоб бермаслиги тўғрисида афсусланиб ёзишади.

Чойхонанинг бири шаҳардаги колхоз бозори ёнида жойлашган. Бу ерга асосан томорқаларида етиштирган қишлоқ хўжалик маҳсулотларини шаҳар халқига сотиш учун келган деҳқонлар ташриф буюришади. Аммо уларнинг дам олиб, ҳордиқ чиқаришлари учун шароит йўқ.

Шаҳар кексалари эса ҳар куни Арамат деб номланган чойхонага келиб ҳордиқ чиқаришни исташади. Аммо бу ердаги шароит ҳам бозор ёнидаги чойхонаникидан қолишмайди. Ичкари захх, ён-атрофлар ифлос. Радио, телевизор, холодильник, газета-журналларни кўрмайсиз. Усти ёпиқ ёзлик сўрилар қурилмаган.

«Чойхона мудири ўртоқ Эминовга, шаҳар савдо бўлими бошлиғи ўртоқ Иванянга бир неча марта оғзаки ва ёзма равишда мурожаат қилдик, аммо натижаси бўлмади»,— деб ёзишади кексалар. Чиноз районидаги «Партия XXIV съезди» совхозида яшовчи қариялар ҳам редакцияга худди шундай мазмунда хат йўллашган. Чорвачиликка ихтисослашган бу совхоз райондаги йирик, аҳолиси зич хўжаликлардан бири. Аммо шундай кенг территорияда ишлаётган бирорта чойхонани топмайсиз.

«Чойхона йўқ десак инсофдан бўлмаса керак,—афсусланиб ёзишади кексалар. — Чунки бир эмас, иккита чойхона бор. Бироқ марказдаги чойхонанинг эшигида кечаю-кундуз катта қулф осиғлиқ туради. Ильич посёлкасидаги чойхонада совхоз ишчилари оилалари яшайди. Биз кексалар эса бир пиёла чой устида гурунглашиб, вақтимизни хуш ўтказиш имконига эга эмасмиз».

Сергели районидаги Гагарин посёлкасида истиқомат қилувчи Улуғ Ватан уруши инвалиди номидан унинг ўғли Ҳамидулла Маҳкамов ёзиб юборган хатда ҳам кишини ранжитадиган фактлар келтирилади. Жумладан, давлат томонидан белгилаб қўйилган имтиёзларга қарамай, район автомат телефон станцияси раҳбарлари уруш инвалиди хонадонига телефон ўрнатиб беришни чўзиб келяптилар. Район территориясидаги ёнилғи омбори ходимлари эса худди ўчакишгандек «Ҳозир кўмир йўқ, телефон орқали хабар олиб туринг», деб у кишини бир ярим ойдан бери овора қилишади.

Уруш инвалидлари, меҳнат ветеранлари ва пенсионерларнинг бундай эътирозлари жуда ўринли. Маҳаллий Советлар, уларнинг ижроия комитетлари, тегишли бўлим ва бошқармалари бу ҳақли талабларни ўз вақтида қондиришлари керак. Бу ҳақда СССРни иқтисодий ва социал ривожлантиришнинг Асосий йўналишлари лойиҳасида ҳам қатъий қилиб таъкидланган: «Уруш ва меҳнат ветеранлари, меҳнатга яроқсиз гражданлар ва ҳалок бўлган жангчиларнинг оилалари тўғрисида ғамхўрлик кучайтирилсин... Пенсионерларга социал-маиший хизмат кўрсатиш яхшилансин».

А. ЙЎЛДОШЕВ,
«Тошкент ҳақиқати»нинг махсус мухбири.

МЕҲНАТ ВАХТАСИДА

△ ФЛОРИД ГЕЛЬМЕТДИНОВ Ўзбекистон металлургия заводининг моҳир операторларидан бири. У эритма олиш олдидан ўз машинасини ҳар жиҳатдан пухта тайёрлайди, технологияга қатъий амал қилади. Шу боисдан ҳам олинаётган эритмалар доимо сифатли бўлади. Ёш металлургга коммунистик меҳнат зарбдори деган фахрий ном берилган. Флорид бу номни ҳамиша оқлаб келаяпти. Партиямизнинг XXVII съезди шарафига бошланган зарбдор ўн кунликларда у бир неча бор ғолиб чиқди. Суратда: моҳир оператор Ф. Гельметдинов.

И. Иброҳимов фотоси.

Ўзбекистон халқ шоираси Зулфия таваллудининг 70 йиллигига

ШЕЪРИЯТИМИЗ МАЛИКАСИ

БАДИИЙ маданият хазинасида шеърият алоҳида ўрнини эгаллайди. Инсон қалбининг ранг-баранг жилвалари шеърий асарларда ўзининг самимий ифодасини топгани учун ҳам у дилларга ором ва илҳом беради, кишиларнинг ҳиссий оламига нафосат нурларини сочади, уларнинг орзу ва интилишларига қанот бағишлайди.

Зулфия янги шеърларидан бирида шеъриятнинг сеҳрли олами тўғрисида сўзлар экан, унда гоҳ бепоён денгизлар долғаси, гоҳ оппоқ тонглар насими, гоҳ байрам шодиёнаси-ю, гоҳ ғуссаларининг яллиғланган ҳолати бадиий тажассум топишини айтиб, уни «дардлардан таваллуд топган дурларнинг камёб тизими»га муқояса этади.

Ўзбек шеърияти харитасида Зулфия исмининг пайдо бўлганига ярим асрдан ошди. 1931 йил 17 июлдан — ёш шоиранинг «Мен — ишчи қизи» деган дастлабки шеъри эълон қилингандан буён кечган давр мобайнида у нафақат ўзбек, балки умумсовет китобхонлари қалбига фараҳбахш нур ва ҳарорат бағишловчи исмга айланди. Шоира шу давр мобайнида ижодий ва ижтимоий, руҳий ва маънавий жиҳатдан юксалиб, ўз қалбининг бой ва гўзал кечинмаларини, ёниқ ва самимий туйғуларини сахийлик билан шеърларига тўкди. Шунинг учун ҳам Зулфиянинг ҳанузгача қадар яратган энг яхши шеърлари шоира қалбидан таваллуд топган дурларнинг камёб тизими бўлиб гавдаланади.

Зулфиянинг ижодий йўлини диққат-эътибор билан кузатган Миртемир ардоқли шоирага бағишланган бир мақоласида «чўчиб-чўчиб қўлига қалам олган.., сочи жамалаклигидаёқ ёзганлари матбуот саҳифасида кўрина бошлаган» қизалоқ ҳақида, унинг «биринчи кунларданоқ ўзбек аёлининг дардини ва орзусини саррост куйламоққа тушгани» ҳақида ёзган эди. Халқ шоирининг бу сўзларини Зулфиянинг 30-йилларда матбуот юзини кўрган шеър ва ҳикоялари тўла тасдиқлайди. Чиндан ҳам, шоиранинг «Ҳаёт варақлари», «Қизлар қўшиғи» каби тўпламларини кузатар экансиз, уларда ўзбек аёлининг «тенглик туйғуси, инсонлик ғурури, оналик шодлиги, ёр ҳижрони ва ғуссаси, ватандош аёл армони ва ишончи» (Миртемир) куйланганини кўрасиз. Зулфиянинг бу машқлари ҳали шеърий камолотдан узоқ бўлсада, улар мавзунинг замонавийлиги, қаҳрамоннинг ҳаётга ҳамнафаслиги, туйғулар пўртанасининг самимийлиги билан китобхонлар ва танқидчилар эътиборини ўзига тортди. Унинг лирик «мен»и ана шу самимий туйғулар пўртанасини тасвирлаш жараёнида муайян шакл ва жозиба касб этди.

Агар 30-йиллар Зулфия шеъриятининг лирик қаҳрамони ҳали чуқур фикрлаш ва ҳис қилишдан, теварак-атрофда рўй бераётган катта ижтимоий воқеаларни теран идрок этишдан узоқ бўлса, унинг ҳарбий давр тақозоси билан пайдо бўлган қаҳрамони даврнинг ўтли декчасида тобланган, ҳижрон ва жудолик дардини тотган кишига айланди. Уруш Зулфиянинг лирик қаҳрамони дунёқарашида катта ўзгариш ясади, уни давлат миқёсида фикрлашга ўргатди.

Зулфиянинг уруш йилларида ёзилган аксар шеърларидаги фикрий теранлик, ҳаётий мушоҳадалар, оригинал ташбеҳлар ва шеърий тилнинг ёрқинлиги шоиранинг бу даврга келиб камолот йўлига чиқа бошлаганидан дарак беради. У энди лирик сюжетдан ортиқча деталлар ва тафсилотларни олиб ташлаш, шеър ғоясини ёрқин ифодалашга ёрдам берадиган тасвирий воситаларни танлаш, шеърда кайфият яратиш, шеърга ўз руҳий тарихи ва маънавий бойлигини олиб кириш санъатини ўрганди. Унинг шеърларида лиризм ва гражданлик пафоси кучайди.

Лирика, ўз табиатига кўра, бугунги кун билан нафас олади. У кечаги кунга назар ташлаганида ҳам бугунги кунни тасдиқлаш ёхуд рад этишни кўзлайди. Бугунги куннинг даъватларига овоз бериш унинг бирламчи вазифаси ҳисобланади. Зулфия урушдан кейинги давр талабларига ўзининг «Ҳулкар», «Мен тонгни куйлайман», «Дугоналар билан суҳбат», «Юрагимга яқин кишилар» каби шеърий ва насрий китоблари билан жавоб берар экан, — даврнинг бош қон томирини топишга уринди. Шоира бу даврда меҳнат мавзуини ёритишда публицистик шеърият имкониятларидан кенг фойдаланди. У дугоналарини «бўй тенги ғўзамиз ораларига» юлдуздек ёйилиб, «азиз республика далаларида» пахта хирмонларини яратишга чақирди, жамият ҳаётининг барча соҳаларида ўз меҳнати билан коммунистик эртани яқинлаштираётган аёлларни улуғлади. Шоира совет кишиларининг ватанпарварлик ҳаракатларини теран акс эттириш ниятида уларнинг маънавий бойлигини очишга катта эътибор берди.

Зулфия — ўз табиати ва истеъдодининг характерига кўра лирик шоира. У ҳаётни, воқеликни, уч инқилоб ва икки жаҳон урушини кўрган, космик фазони забт этган, аммо гоҳ Вьетнам, гоҳ Яқин Шарқ мамлакатларидаги уруш чўғларини ўчиролмаган XX асрни ўз ҳиссиётлари ва кечинмалари орқали акс эттиради. Аниқроғи, шоира кечинмаларида унинг ҳаётда, воқеликда, асримизнинг улкан саҳнасида рўй бераётган воқеа ва ҳодисаларга муносабати ифодаланади. Бу воқеа ва ҳодисалар шоира қалбида меҳр ва муҳаббат, ғазаб ва нафрат, раҳм ва шафқат, таажжуб ва ҳайрат каби туйғулар силсиласини уйғотади. Воқеликка фаол муносабатнинг самараси, ижтимоий фаолият ва курашнинг муайян кўриниши тарзида пайдо бўлган бу туйғулар диалектикаси шоира асарларининг руҳи ва қудратини белгилаб беради.

Шоира 40-йилларнинг иккинчи ярмида яратган шеърлари учун мавзу ва туйғуни кўпроқ ўз қалбининг теран қатламларидан олган бўлса, 50-йилларда ўз ижоди учун янги ранг ва жилвалар ахтариб дўстлар ва қардошлар диёрини кезди. Турли-туман мамлакатлар ва қитъаларда бўлди. Ўзи истаган бўёқ, қаҳрамон ва мавзуларни тинчлик, қардошлик ва меҳнат нашидаси билан яшаётган эллар ва ерларда топди.

Зулфия кейинги йилларда «Баҳор шалолалари», «Водий туҳфаси», «Камалак» каби шеърий туркумларини, «Ўйлар», «Йиллар, йиллар», «Хаёллар, туйғулар» каби шеърий китобларини шеърият ихлосмандларига армуғон этди. Бу туркум ва тўпламларга кирган шеърлар шоира ижодида фалсафийлик ва психологизм кучайиб, даврнинг шиддатли, мураккаб ва ранг-баранг ҳаётининг бадиий талқинида реалистик бўёқлар ва жилолар яна ҳам ёрқинлик касб этиб бораётганини кўрсатади.

Зулфия ижодига хос бўлган муҳим фазилатлардан бири шундаки, у тинимсиз янги ижодий уфқларни ахтаради, ўз овозининг янги-янги тўлқинларини кашф этади. Унинг бир шеърий туркумида порлаб юборган топилмалар бошқа туркумида мутлақо учрамайди. Негаки, бу туркумда у ўз қалбининг янги минтақаларини ихтиро этишда давом этади.

Шоира сўнгги йилларда «Тонг билан шом аро...» деган янги туркумга оид бир қатор шеърларини эълон қилди. Бу шеърлар билан танишиш шундан шаҳодат берадики, уларда ўзининг жўшқин тасвирини топаётган шоиранинг бой руҳий олами даврдан, шоира юрагига яқин кишилар қалбидан, уларнинг бунёдкор меҳнати, кураши, орзу ва интилишларидан янада катта иштиёқ билан мадад олмоқда. Замон ва замондошлар ҳаёти билан ана шундай чамбарчас алоқа унинг янги ижодий юксакликларга кўтарилишининг ҳамон энг муҳим омили бўлиб келмоқда.

Бу туркумга кирган шеърларда ёниқ туйғулар ва теран ўйларнинг шиддатли баҳси жонланар экан, бугунги воқеликнинг зиддиятли ва ташвишли манзаралари зуҳур беради. Шоира осуда уммонларга ҳаётнинг янги баҳори билан бирга қалдирғочларнинг беозор галаси эмас, балки ўқ ортган кемаларнинг даҳшатли подаси кириб келаётганидан безовта бўлади:

Ўқ ортган кемалар
денгизга ботиб,
Чирисин!
Тин олсин эллар,
оламлар.
Одамлар, ўлдирманг
одамни отиб,
Баҳор каби қайтиб келмас
одамлар!
Баҳор боқий бўлсин!—

деб ҳайқиради у. Тонг билан шом оралиғида кечаётган воқеалар Зулфиянинг ўтли шеърларига кириб, кишиларни меҳр ва муҳаббатли бўлишга чақиради, ҳушёрликка чорлайди, эзгу ҳаёт ва боқий баҳор учун курашга чоғлайди.

БУ КУН Зулфиянинг баҳор тароватн билан йўғрилган шеърлари маънавий ҳаётимизнинг узвий бўлагига айланган. Шунинг учун ҳам атоқли совет адиби Чингиз Айтматов айтмоқчи, унинг шеърияти «замонавий ўзбек поэзиясининг порлоқ саҳифасини ташкил этади». Шунинг учун ҳам шоира истеъдодининг минглаб мухлислари уни ҳақли равишда ўзбек-совет шеъриятининг маликаси деб атайдилар ва у билан ифтихор қиладилар.

Наим КАРИМОВ,
филология фанлари кандидати.

— ● —

△ **ИЖОДИЙ фикр алмашувлар, баҳс ва мунозаралар адиб истеъдодини ҳамиша пешлаб, унга ҳаётни янада кенгроқ жабҳаларда кўришга ёрдам беради. Суратда: таниқли ижодкорлар Социалистик Меҳнат Қаҳрамонлари Комил Яшин ва Зулфия Исроилова ижодий суҳбатда.**

— ● —

ЗУЛФИЯ

ЮРТИМНИ КУЙЛАЙМАН

Севикли Ватаним! Эй, ҳаёт қадар
Азиз, Совет юрти аталган юртим.
Қачон мен дилимга солмайин назар,
Фақат сенинг буюк ишқингни кўрдим.

Нечунким, инсоннинг илк ва сўнг юрти,
Таянчи, ташвиши, қувончи тупроқ.
Менинг тупроғимнинг ҳурликдир кўрки,
Тоғдай иқболининг тожлари порлоқ.

Онам сути билан ишқингда ўсдим,
Ниҳол офтобдан топгандай жило,
Зулмат чачвонига бегона кўзим —
Олдида сен очдинг ёш, ёруғ дунё.

Гўдак тушунчамда Ватан деб билдим
Атрофни ўраган чаман боғингни.
Туганмас меҳрингга ўхшатиб севдим
Ойга кўзгу бўлган соф булоғингни.

Кўкси хазинага бой тоғларингга
Қараркан, ҳавасим тоғлардан ошди.
Қўйнидан отилган шўх ирмоқларга
Куй айтиб ҳур, эркин қўшиғим тошди.

Пахта водийларинг севдим мен жондан,
Баҳорги латофат, кузги хирмонни.
Хаёлдай кенгликлар, қалбимдай тиниқ,
Бахтимдай кенг кўкнинг кумуш хилолин.

Тупроғингда ўсган ҳар бир гиёҳга
Боғбон муҳаббати меҳри-ла боқдим.
Қуёшда нурланиб оққан дарёдай,
Сендаги эрк нури қўйнида оқдим.
Ёп-ёруғ адолат ҳақнинг тонгини,
Жаҳондай толени кўрсатдинг менга.
Бахтиёр фарзанднинг қалб жарангини,
Бутун умидини боғладим сенга,

Нурингдан ёриган ирмоқдай гўё
Элим-ла интилдим қўшиғим жўшиб.
Рус халқи аталган азим бир дарё
Олди ирмоқларни мавжига қўшиб.

Коинот қуёшга бош чўзган мисол
Барча ирмоқ кирди буюк пойтахтга.
Барча фарзандингдай бўлдим сазовор
Сенга бир ватандош аталмоқ бахтга.

Мардликда, меҳнатда, ғазаб, севгида
Доно бир онадай бўлдинг сен ибрат.
Бағрим тилинганда ҳижрон тиғида
Дардимга ироданг беролди мадад.

Шундай бўлган эди — кўксингга душман
Йиртқич тирноғининг ботганда изи.
Сени ва халқимни енгилмас қўрғон
Қилганда саркарда партиям сўзи.

Қайга назар солмай, кучингни кўрдим,
Тингладим меҳнатинг симфониясин.
Ранго-ранг парданинг оҳангларида
Элинг ҳаётининг ҳар сониясин.

Мен кимга боқмайин, ишқинг-ла улуғ
Бахтини қўлида топтирар камол.
Халқлар дилидаги интилиш, умид,
Сенинг номинг билан очади жамол.

Шу сабаб эркпарвар башар тонгида
Қуёшдай порлайди шуҳратинг сенинг.
Тинчлик—чун курашнинг зўр карвонида
Яловдор сарбондир қудратинг сенинг.

Сенда ўтган умр билмас сарғайиш,
Сен ёлғиз баҳорни этасан талқин,
Шунинг—чун шеъримда ҳамон гул ва ишқ,
Дилларни юксалтган ҳисдаги ёлқин.

Кўксим тоғ, шодлигим баҳорги дарё,
Мен сени куйлайман сўзим, созимда.
Бахтимга сен борсан, эй нурли дунё,
Шодлик, баҳор яшар ҳур овозимда.

Гулла эй бахт, илҳом манбаи—ўлкам,
Октябрь ёритган эй порлоқ саҳар.
Саҳар пештоқида кўринган кўркам,
Бизнинг коммунизм аталган зафар!

ДУНЁГА БЕРГУСИЗ САОДАТ

НОЁБ чашмаларнинг сувидан бир ҳовуч ичсангиз таъми оғзингизда қолади, қайта-қайта унинг зилолидан баҳраманд бўлсам, дейсиз. Зулфия опа поэзияси шундай чашмага ўхшайди. Ундаги бахтнинг олий замзамаси сизни юксакларга олиб учади. Бахтини ўзингизники каби қабул қиласиз, аста-аста жонингиз исий бошлайди, унинг кечинмаларида «яшай бошлайсиз». Юрагингизнинг аллақаерларида чироқлар порлаб кетади, жаҳонингиз ёришади. У куйлаган оҳангларда ҳаётга, одамларга муҳаббат бор. У сизнинг ҳам қачондир кечирган ҳаяжонли дамларингиз ифодаси. Чароғон кечаларда унинг суратига талпиниб, шеърларидан таскин топган, матонат дарсини олганлар бу шоирани «Садоқат куйчиси», деб эъзозлайдилар. Зулфия лирикасидаги тоза самимият, ростгўйлик, ўқувчини беҳад ҳурмат қилиш туйғуси бениҳоя кучли, шу боис муҳаббат ҳақида у не деса, ҳаммаси ярашиқли. Унинг қаламни сўйлаганларга ўқувчи ишонади, ўзиники каби ўзлаштиради.

Бир пайтлар «Меҳру ишқинг» номли туркум лирик шеърларимни тинимсиз эълон қила бошладим. Улар орасида майда, ўткинчи, маҳдуд ҳис-туйғулар ифодаси бўлганлари кўп эди. Бир нечасини «Саодат»га ҳам олиб келдим.

— Биласизми, Ойдинжон, шеърдаги туйғу бир лаҳзалик, оний бўлса ҳам, у узоқ йиллар башорати бўлиши зарур. Катта, ёрқин гапларни қоғозга туширмоқ даркор. Шеър зинҳор бир киши учун ёзилмайди. У фақат ўз «ҳасратнома»нгиз бўлиб қолса, у энди поэзия эмас-да! Нўноқлик — бу хафа бўлманг. Сизга тўғрисини мен айтмасам, ким айтади? Сильва Капутикянни ўқинг. Инсон келажак учун яшайди. Меҳнат қилади. Шеър эса олдинда юриши керак. Яшашга, меҳнат қилишга, йўлда учраган машаққат ва тўсиқларни ечиб ўтишга ўргатиши лозим!..

Бу гапдан кўнглим оғримади, аксинча, жуда зарур маслаҳатни устоздан ўз пайтида эшитганим мени атрофлича фикрлашга ўргатди. «Етти ўлчаб, бир кесадиган» бўлишга ҳаракат қила бошладим.

Шеърият инсондан кучли маънавиятни, бардошу чидамни талаб қилар экан. Шошма-шошарлик билан ёзилган нарсанинг сиёҳи қуримасдан туриб нашрма-нашр югуриш, аввало, ижодкорнинг ўзи учун зарар келтираркан. Шоиранинг шеър дафтарига кўзим тушганда шу маънода катта бир ибрат кўраман. Мажлисларнинг президиумлари, ишхона, шифохоналар, саёҳатларда битилган шеърлар оддийгина идора дафтарида қайта ёзилган, ўчирилган, тузатилган устидан чизиқ тортилиб, саҳифа орқасида қайта тикланган, дафтар ҳошияларига тизилган бандлар... У шеърлар бошланган кундан нуқта қўйилган вақт орасида баъзан йиллаб масофа ётади. Ниҳоят шеър оққа кўчирилади. Унда шоиранинг чарақлаб кетган кўзларида ҳали илҳомнинг олови, файзи мафтункор бир жозиба бағишлаб турганини кўп кўрганман. Бундай кунлар у: «Юринглар, шеър ўқиймиз», дейди. Барчамизни хонасига таклиф этади... Зулфия опа янги шеърини ўқиган кезлари оҳанрабо хушҳаво кайфият кезади. У шеър ўқиб бўлгач, имтиҳон олдидаги ўқувчидек ҳаммамизни беҳад камтаринлик билан кузатади, фикримизни сўрайди...

Қулоғимда унинг «Рашк» шеъридаги мардона, самимий саволи жаранглайди:

Халқ қалбидай бир гўзал
шеърга
Етармикан ҳеч қачон кучим!

Қанийди, бу савол ҳаммамизнинг дилимизда бот-бот такрорланиб турса!

Ҳар бир ўқувчи қалбида бир шоир яшайди. Ҳар бир инсон ўзича шоирона оламга эга. У қўлга қалам олиб бирор сатр шеър ёзмаган эса-да, адабиётни, сўзни нозик тушунади. Шунинг учун ҳам бундай мухлисларга ҳар қандай пала-партиш тизмаларни тақдим этиш одобдан эмас. Бу масъулиятсизлик ва ўзини иззат қилмасликдир. Масъулият, талабчанлик — санъаткор учун бош мезон. Зулфиянинг матбуот юзини кўраётган асарлари мана шу ақидага биноангина нашрга тавсия этилади.

Зулфия шеърияти яхши инсонларга, Ватан бўлган тупроққа қасида. Унинг ёзганлари эзгуликка тўла ёруғ оламнинг қўшиғи. Унинг ғурури, сурури, бутун изтироби, дардлари, куйинчи, суюнчи, осуда хаёллари, долғали туйғулари балқиб ётган бетакрор ижодиёти халқимиз меҳнати, ҳаёти, келажагининг ажралмас бир парчасидир. Унинг бедорлиги, бероромлиги, илҳоми, ҳижрони, ўчмас муҳаббати — ўз халқининг юрагига томир уришига ҳамоҳанг. У ўқувчиларига, шогирдларига, унинг номи, шуҳрати билан дунё кезган Ўзбекистонга кўп байрамлар бахш этди.

Республикамиз пойтахтининг Композиторлар кўчасидаги чоққина боғ ҳовли. Унда ҳаёт қайнайди, шеър туғилади.

Ойдин ҲОЖИЕВА,
Ўзбекистон Ленин комсомоли мукофотининг лауреати.

ШОГИРД ТАЪЗИМИ

*

△ **ЗУЛФИЯ забардаст ижодкор, самимий ва садоқатли дўст, камтарин инсон сифатида ўз ҳамкасблари орасида катта ҳурмат ва эътиборга сазовор. Суратда. шоира ўз дўстлари даврасида.**

С. Маҳкамов фотолари.

*

АДИБА СУВ ИЧГАН БУЛОҚ

НАҲГУРД — Нурота тизма тоғларининг катта бир дарасига жойлашган чоғроқ қишлоқ. Унда кўз ёшидек сизиб чиқаётган чашмалардан тортиб, бир тегирмон сув берадиган булоқларгача мўл. «Наҳгурд» сўзи ҳам улкан, паҳлавон дарё маъносини беради.

Ҳар гал она-қишлоғимга борганимда бир булоқдан сув ичиб қайтаман. Уни қишлоғимиз аҳли «Зулфия сув ичган булоқ» деб ардоқлашади. Улар четдан келган ҳар бир меҳмонга, албатта, бу чашмани кўрсатишиб, ундан суюмли шоирамиз сув ичганлигини фахр билан сўзлашади. Дарҳақиқат, менинг ўзим ҳам бунинг гувоҳи бўлганман.

...5—6 ёшларда эдим. Бир тўда тенгдошларим билан ўйин-кулгидан бошқа эрмагимиз йўқ. Бир куни катта жардан зағча болаларини тутиб юрган эдик, қўшнимиз — ферма мудирининг ўғли уйларига шоирлар келганлигини, улар ҳозир машинадан тушганлигини ҳовлиқиб айтиб қолди. Қандайдир бир муҳим нарсани кўриш иштиёқида ялангоёқ, оёғимизни қўлга олиб ўртоғимизникига югурдик.

Кечагидек ёдимда: етиб борганимизда район, совхозимизнинг 3—4 раҳбарлари, меҳмонлар (кейин билсам Мирмуҳсин ва Акмал Пўлат ҳам бор экан) орасида бир жувон юлдуздек ёниб турарди. Бу — Зулфия эди!

Мезбонлардан бири меҳмонларни ҳовли тарафга бошлади. Зулфия опа энг олдинда. Улар тош кўприкдан ўтишиб, мезбоннинг уйи биқинида шарқираб оқиб ётган булоқ бошига келишди. Зулфия опа булоққа ҳайрат билан тикилиб, унга оҳиста эгилди. Қўлини ювиб (кимдир сочиқ олиб келиш учун уйга чопди), бир ҳовуч сув ичди.

...Ҳақиқий Зулфиянинг кимлигини, албатта, мактабда ўқиганимда билдим. «Олча гули баргидай ўйнаб учиб ёғар қор.. Ажаб, қорга қарайман: кўзимда яшнар баҳор...» деб оҳанглар силсиласига тебраниб шивирлаганларимни, «Ким танимас бизнинг оналарни, Сиз қайда сезмайсиз иссиқ нафасин? Ўлчаб бўлармикан она меҳрини, Тугатиб бўлармн айтиб қиссасин?..» — деб хотин-қизлар байрамида тантанавор ёд ўқиганларимни, «Лобар қизларга»ни ўқиб, мактабдош қизларимиздан «лобар»ликни излаб, уларга пинҳона тикилганларимни энди мароқ билан эслайман. Зеро, бу шеърларни қайси мактаб талабаси билмайди, дейсиз?!

Зулфия! Бу ном биз, ёшларга САДОҚАТ тимсоли! Бу садоқат энг аввало, ДАВРга садоқатдир! Зулфия шеърияти — давр шеърияти! Зулфия ҳар қачон, ҳар қандай шароитда ўз сўзининг «ипак йўли»га собит қудратига ишонди. Зулфия шеърияти изчил, кескин, соғлом шеърият! Бу шеърият ҳар хил тебранишлардан, писандалардан холи шеъриятдир. «Ажиб бир ҳис билан дейман бу сўзни!» — дейди у баралла коммунист ҳақида, даври ҳақида. У ана шу «ажиб бир ҳис»га бир умр садоқатда!

Даврга садоқат — умрий садоқатга айланиб кетди. У шеърга кўчди, шеърдан юракка кўчди. Талабалик йилларимда Абдулла Ориповнинг «Аёл» шеърини ўқиб, «Бу шеърга Зулфия опа ҳаёти асос бўлибди-да», деб ўйлаганлигим рост.

Ўтган йили ёзда нашриёт топшириғи билан арман шоири Геворг Эмин шеърларининг сўзма-сўз таржимасини олиб, Зулфия опани излаб Дўрмон боғига бордим. Бошимда ўй: «Вақти бўладими, йўқми?..». Ўтган йиллар ичида Опани учрашувларда, мушоираларда, мажлисларда кўп кўрганман, аммо юзма-юз учрашиб, гаплашмаганман — журъатсизлик ҳамиша устун келган...

Ёзги чорбоғнинг эшигини Зулфия опанинг қизи Ҳулкар опа очди. «Бетоб... тағин бир сўрай...», деб у киши ичкарига йўналди. Бир пайт Опанинг ўзи: «Азим Суюнмисиз ё Усмон Азиммисиз? Иккалаларингизни доим чалкаштириб юраман», деб эшикдан чиқиб келди. Бу самимият мени ғоят қувонтириб юборди. Бир соатлар чамаси суҳбатлашдик. «Мен сизлардан хафаман, — деди Опа гап орасида — ҳаммаларингизни яхши кўраман, лекин олдимга нимагадир кам келасизлар, мен эса сиз, ёшлар билан суҳбатлашишга иштиёқмандман. Зулфия номини биласизлару, аммо шеърларимни ўқимасаларингиз керак», деб қолдилар.

Йўқ, мен айтолмадим. Ёд билганларим: «Баҳор келди сени сўроқлаб...», «Шалола», «Тун»ларни айтолмадим. «Агар сени алдаса ҳаёт..»ни (А. С. Пушкин. Зулфия таржимаси) давраларда севиб ўқишимни айтолмадим. «Мушоира», «Ҳарорат»ни қайта-қайта мутолаа қилишимни айта олмадим. Сафарларга чиққанимда — машинада поёнсиз йўллардан кетаётганимда «Очиқ деразадан ел билан кўм-кўк Осмон отилади деразамизга..». («Қуёшли қалам»дан) деб, завқ билан ўқишларимни айтолмадим. Қишлоғимизга борганликлари, булоғимиздан бир ҳовуч сув ичганликларини, уларга кўзлари катта-катта очилиб, ҳайрат билан қараб турган бир тўда болакай ичида мен ҳам бўлганлигимни айтолмадим. Зулфия опа келиб-кетгандан кейин қишлоқ хонадонларида туғилган жуда кўп қизчаларнинг исмларини «Зулфия» қўйишганларини айтолмадим. Бу гапларни ардоқли шоирамиз олдида айтиб ўтириш ножоиздек туюлди.

Зулфия опа бугун 70 ёшда! Зулфия бутун эл-юртимиз чашмаларидан сув ичган шоира. Бутун жаҳон халқларининг булоқларидан баҳраманд бўлган сўз санъаткори. Бугун биз, ёшлар эса унинг ижод булоғидан қониб-қониб сув ичаяпмиз.

Азим СУЮН.

ДИЛ СЎЗЛАРИ

МЕНИНГЧА, Зулфия шоира сифатида ўзбек адабиётининг энг ёрқин намояндаларидан биридир.

Ҳақиқатан ҳам Зулфия шеърияти замонавий ўзбек поэзиясининг порлоқ саҳифасини ташкил этади. Мен шоира поэзиясида дилбарлик, донолик, бу — улкан маданиятнинг қўлга киритган улкан ютуғи эканлигини ҳам таъкидламоқчиман. Чунки Зулфия фақат ўз шеърларида гавдаланган тўла-тўкис аёл тимсолигина эмас, балки у мукаммал шахс ҳамдир. Гўзал замонамизда шаклланиб, камолга етган шахс. Поэзия Зулфия учун ҳеч қачон шунчаки машғулот бўлган эмас...

Чингиз АЙТМАТОВ.

* * *

АГАР, Зулфия Арманистонда туғилганда — Сильва, Ленинградда туғилганда — Бергольц, Болгарияда — Багряна, Югославияда туғилганда ҳам Десанка Максимовичдек машҳур шоира бўла олар эди...

Шоиралик шоирликка нисбатан кам учрайдиган ҳодиса. Ана шундай ярқироқ юлдузлар қаторидан ўзбек совет шоираси Зулфия муносиб ўрин эгаллайди...

Расул ГАМЗАТОВ.

* * *

ЗУЛФИЯХОНИМ шеъриятига хос томонлар — поэзиянинг ҳамма турларида ва ҳамма вазнларида қалам тебрата олишидадир. Сиёсий лирика ҳам, муҳаббат ўланлари ҳам, минбар шеъри ҳам, эркин шеър ҳам бирдек ўз ўрнида — ўз таъсирбахшлигида, ўз жарангдорлигида. Айниқса, замонага зарурлиги жиҳатидан воқеабанд шеър таъсирчану, минбар эгаллашга тўла ҳаққи бор. Зулфияхоним шеърлари кўпроқ воқеабанд, манзарали, кўз олдингизда ҳаётнинг бир парчаси, бир бўлаги ярқираб тургани турган. Бу, сўз йўқки, биринчи галда катта маҳорат белгиси, етуклик белгиси, ҳаётга яқинлик белгисидир. Асллик, яъни тақлиддан йироқлик ҳам шоира шеъриятининг яхши хусусиятидир.

МИРТЕМИР.

ТУҲФА

ҒАФУР ҒУЛОМ номидаги Адабиёт ва санъат нашриёти Зулфия таваллудининг 70 йиллигига бағишлаб атоқли шоиранинг уч жилддан иборат «Асарлар»ини чоп этмоқда. Куни кеча мазкур мажмуанинг иккинчи жилди босмадан чиқди.

Мазкур жилдга Зулфиянинг 1970—1983 йилларда яратган шеърлари, «Дафтарларни варақлаганда» деб номланган турли йилларда битилган асарларидан намуналар киритилган. Шунингдек, бу китобдан шоиранинг «Уни Фарҳод дер эдилар», «Қуёшли қалам» сингари машҳур достонлари, «Зайнаб ва Омон» либреттоси ҳамда қардош халқлар шоирларининг ижодидан таржималари жой олган.

С. АЗИМОВА.

ХАБАРЛАР ОҚИМИ: ШАНБАДАН-ШАНБАГАЧА

Тошкент янгиликлари

СОАТИГА 6 КИЛОМЕТР

Ўзбекистон ССР Халқ хўжалиги ютуқлари кўргазмасининг «Пахтачилик» павильонида ўтган шанба куни янги селекцион сеялка аппарати намойиш қилина бошланди.

Янги навлар яратиш устида иш олиб борилганда кўп ҳолларда уруғлик чигитни бир неча эгатларгагина экишга тўғри келади. Бунда уруғ тупроққа бир текисда, қатъий белгиланган нормада қадалиши зарур. Шунинг учун тажриба участкаларида оммавий ишлаб чиқарилаётган чигит сеялкаларидан фойдаланиш ортиқча харажатларга олиб келади. Иш сифати ҳам кўнгилдагидек бўлмайди.

Буни ҳисобга олган Ўрта Осиё қишлоқ хўжалигини механизациялаш ва электрлаштириш илмий-тадқиқот институтининг ходимлари янги селекцион сеялка аппарати яратдилар. У чигитни бир текисда ва аниқ миқдорда экиш билан бир қаторда ярoқсиз уруғликларни ажратиб ҳам ташлайди.

Янги селекцион аппаратни қатор ораларига қараб СТХ-4Б ёки СЧХ-4А 1 чигит сеялкаларига ўрнатилади. Уни қатор ораларига ишлов берадиган тракторларга тиркаш мумкин. Бу сеялка билан 2,4 метрдан 3,6 метргача кенгликдаги эгатларга уруғлар ташлаш мумкин. Бунда агрегат соатига олти километр тезликда ҳаракат қила олади. Бу экиш пайтида меҳнат унумдорлигини анча ошириш имконини беради.

Селекцион чигит сеялкаси дала синов комиссияси томонидан юқори баҳоланди. Улардан фойдаланиш тажриба участкаларида йилига 700 сўм иқтисодий самара олиш имконини беради.

Ўрта Осиё қишлоқ хўжалигини механизациялаш ва электрлаштириш илмий-тадқиқот институтининг тажриба заводи коллективи янги селекцион сеялка аппаратини кўплаб ишлаб чиқаришга киришди.

БАСТАКОРЛАР ҲИСОБОТИ

Ўзбекистон Композиторлар союзининг концертлар залида бўлиб ўтган музика кечаси республика бастакорларининг КПСС XXVII съезди ва Ўзбекистон Компартияси XXI съездига ўзига хос ижодий ҳисоботи бўлди.

Бу кечада республикамиз композиторлари яратган янги музика асарлари ижро этилди. Музика ихлосмандларида композитор Совет Варилаcнинг беш қўшиқдан иборат вокаль сюитаси айниқса катта таассурот қолдирди. Бу бастакорнинг Буюк Ғалабанинг 40 йиллигига бағишлаган йирик музика асаридир. У «Ленинград — қаҳрамон шаҳар» деб номланган.

Вокаль сюитада совет жангчилари ва қамалда қолган Ленинград аҳолисининг мислсиз жасорати тараннум этилади. Бу асарни Ўзбекистон Давлат филармониясининг солисти Ольга Куценко маҳорат билан ижро этди.

Тўпланганларга композитор Нурилла Зокировнинг фортепиано учун сонатаси, Эдуард Каландаровнинг концерти, Александр Берлининнинг ўзбек шоирларининг шеърларига басталаган романслари ҳам манзур бўлди. Музика кечасида кўпгина ёш композиторларнинг янги асарлари ижро этилди.

Ўша куни кечқурун эса симфоник музика ихлосмандлари «Баҳор» концерт залига тўпландилар. Бу ерда ҳам республикамиз бастакорларининг партия съездига бағишланган янги асарлари ижро этилди. Концертда республикамиз музикачилари билан бир қаторда иттифоқдош республикалар, Москва шаҳридан келган ижрочилар ҳам иштирок этдилар.

Бу концертларда Ўзбекистон Композиторлар союзи IV пленуми иштирокчилари ҳам ҳозир бўлдилар.

«БАЙКАЛ», КЕНГУРУ ВА КОНДОРА

Боғ коллективи бу мавсумда ҳайвонот дунёсига қизиқувчиларга ажойиб янгиликлар тайёрлаб қўйган. Жумладан, бу ерда тюленлар оиласига мансуб сут эмизувчи ҳайвон — нерпани томоша қилиш мумкин. Ҳайвонот боғида бўлганлар «Байкал» лақабли бу нерпанинг қилиқларини кузатишдан зерикмайдилар. Агар томошабинлар у сузиб юрган ҳовузга танга ташласалар нерпа чаққонлик билан сувдан отилиб чиқиб, уни илиб олади. Бу ўйин уни зериктирса, нерпа қанотлари билан сувни шапиллатиб, томошабинларни ҳовуздан нарироқда туришга мажбур қилади.

«Байкал» Тошкент ҳайвонот боғига яқинда олиб келинди. Шунга қарамасдан у шаҳар шароитига тўла кўникиб кетди.

Қиш даврида ҳамма ҳайвон ва йиртқичлар ҳам ўз катакларида қолишмайди. Бегемот, фил, маймун, тўтиқуш ва бошқа иссиқсевар ҳайвонлар қишки «уй»ларига кўчиб ўтдилар.

Лекин амур йўлбарслари учун Тошкент қиши ёздан фарқ қилмайди. Ҳайвонот боғида бўлганлар бу Амба ва Борка лақабли йўлбарслар катаги олдида узоқ туриб қоладилар. Улар эндигина бир ойлик йўлбарс болаларини кўриб қолиш умидида бўладилар. Аммо ҳамма ҳам бунга муваффақ бўлавермайди. Қора сиртлон ҳам ўз болаларини одамлар кўзидан яширишга ҳаракат қилади.

— Ҳайвонот боғи шароитида, инкубаторда эмас, балки табиий ҳолатда анд кондораси полапонининг туғилиши бу йилнинг энг диққатга сазовор воқеаси бўлди,— деб ҳикоя қилади ҳайвонот боғи директорининг илмий ишлар бўйича ўринбосари И. В. Музиченко. — Бу йиртқич қушлар йўқолиб бораётган қушлар сифатида Қизил китобга киритилган. Кўп ўтмай полапонларни ота-оналаридан ажратиб бўлмайдиган бўлиб қолади.

Бу йил ҳайвонот боғида, шунингдек, кенгуру уч бола туғди. Яна бир қанча ҳайвон ва йиртқичлардан насл олиш кутилмоқда. Умуман, ҳозир бу ерда ҳайвонларнинг 250 дан кўпроқ тури сақланмоқда. Уларнинг умумий сони 4 мингтадан ортиб кетган.

Ҳайвонот боғи коллективининг ўзи ҳам экспонатларни кўпайтириш чораларини кўрмоқда. Бу йил боғ ходимлари республикамизнинг турли районларида бўлиб, ноёб ҳисобланган бир қанча қушларни ва бошқа ҳайвонларни келтирдилар. Келгуси йили эса бундай экспедициялар кўпайтирилади.

...Ҳайвонлар қишни қаршилашяпти. Бу фаслда ҳам боғ ҳайвонот дунёсига қизиқувчилар билан гавжум бўлиши шубҳасиз. Чунки қиш даврида йиртқичлар ва қушлар ўзгача қиёфада бўлади.

Редактор ўринбосари
Р. УМАРОВ.

СПОРТ МАЙДОНЛАРИДА

МУСОБАҚАЛАР, УЧРАШУВЛАР

БАДИИЙ ГИМНАСТИКА

● **БУХОРОДА** республика кубоги учун айрим машқлар бўйича Ўзбекистон чемпионати мусобақалари бўлиб ўтди. Светлана Шаркаева кўпкурашда ҳаммадан кўп балл тўплаб, биллур соврин эгаси бўлди. Светлана Рожкова иккинчи, Ира Лизунова учинчи ўринни эгаллади.

Светлана Шаркаева айрим машқлар баҳсининг 4 турида биринчи бўлди. Тўп билан машқ бажаришда Светлана Рожкова ғалабага эришди.

ФУТБОЛ

● **КЕЛАСИ** йил мамлакат чемпионатининг олий лигасида қатнашиш ҳуқуқи учун даъвогарлик қилаётган тўртлар турнири давом этмоқда. Бокунинг «Нефтчи» ва Одессанинг «Черноморец» командалари ўртасидаги ўйин натижасиз тугади.

Адлерда «Футбол-хоккей» ҳафталиги соврини учун ўсмирлар ўртасида саралаш ўйинлари тугади. Республикамиз терма командаси туркманистонлик тенгдошларини 3:1, Қозоғистон командасини 1:0, Москва футболчиларини 1:0 ҳисобларида енгиб, группада биринчи ўринни эгаллади ва финалда қатнашиш ҳуқуқини қўлга киритди.

СТОЛ ТЕННИСИ

● **УЗБЕКИСТОН** биринчилигида турли кўнгилли спорт жамиятларининг 80 дан ортиқ вакили иштирок этди. Ўсмирлар ўртасида тошкентлик А. Мохов, қизлар ўртасида Наталья Шек чемпион бўлдилар. Жуфт мусобақаларида А. Мохов, Д. Мартиянов, Н. Шек, Н. Овасанова, аралаш жуфтликда А. Добровольский ва Е. Седова ғолиб келдилар.

Команда ҳисобида ўринлар қуйидагича тақсимланди: «Буревестник», «Меҳнат», «Спартак».

ХАЛҚАРО АҲВОЛ

ПХР СЕЙМИНИНГ МАЖЛИСИ

ВАРШАВА. 28 ноябрь. (ТАСС). Бу ерда Польша Халқ Республикаси сейминининг навбатдаги мажлиси бўлиб ўтди. Мажлис ишида ПБИП Марказий Комитетининг биринчи секретари, ПХР Давлат Кенгашининг раиси В. Ярузельский, ПХРнинг бошқа раҳбарлари иштирок этдилар.

Сейм депутатлари қабул қилган қарорда олий даражада Женевада ўтказилган Совет-Америка учрашуви ғоят муҳим воқеа бўлиб, Шарқ билан Ғарб ўртасидаги муносабатларни йўлга қўйишда ижобий аҳамиятга эга эканлиги таъкидланади.

ПХР сейми, дейилади қарорда, поляк халқининг ҳистуйғуларини изҳор этиб, КПСС Марказий Комитети Бош секретари М. С. Горбачев ана шу музокараларда баён этган позицияни тўла-тўкис қўллаб-қувватлайди.

ПХР сейми тинч ҳамкорликни мустаҳкамлаш, Европада ва бутун дунёда кескинликни юмшатиш ва хавфсизликни мустаҳкамлаш соҳасидаги куч-ғайратларни давом эттиришга даъват қилди, Европа давлатлари ва халқлари Женевада бошланган ижобий жараённи мустаҳкамлаш учун тегишли конкрет қадамлар қўйишлари зарурлигини уқтириб ўтди.

ЯПОНИЯ БОШ МИНИСТРИНИНГ АЙТГАНЛАРИ

ТОКИО, 28 ноябрь. (ТАСС). Япония Бош министри Я. Накасонэ олий даражада Женевада бўлиб ўтган Совет-Америка учрашувининг якунларига юксак баҳо берди. Япония ҳукуматининг бу ерда ўтказилган матбуот конференциясида нутқ сўзлаб, икки буюк давлат раҳбарлари музокараларининг натижалари ғоят юксак баҳога муносибдир, деди. Бу натижалар дунёдаги вазиятни барқарорлаштиришга кўмаклашди, турли мамлакатлар ўртасидаги муносабатларни яхшилаш истиқболларини очди.

Бош министр Совет — Япония муносабатларини ҳар томонлама ривожлантириш кераклигини ёқлаб фикр билдирди. У кейинги вақтларда иккала мамлакат ўртасидаги мулоқотлар активлашиб бораётганлигини қайд этиб, Япония ҳам СССР билан сиёсий, иқтисодий ва маданий алоқаларни кенгайтиришга куч-ғайрат сарфлайберади, деди.

Шу билан бирга Я. Накасонэ матбуот конференцияси чоғида Япониянинг Совет Иттифоқига нисбатан ғайри-қонуний территориал даъволари тўғрисидаги масалани яна тилга олди.

БУЮК БРИТАНИЯ БИЛАН ГФР ЎРТАСИДАГИ МУЗОКАРАЛАР

ЛОНДОН, 28 ноябрь. (ТАСС). Буюк Британия ва ГФР Американинг мудҳиш «Самовий урушлар» программасининг бевосита қатнашчилари бўлишга ҳозирлик кўрмоқдалар. Буюк Британия Бош министри М. Тэтчер билан ГФР канцлери Г. Коль ўртасида Лондонда бўлиб ўтган музокаралардан кейин сиёсий шарҳловчилар шундай хулоса чиқармоқдалар.

Иккала раҳбар АҚШнинг машъум «стратегик мудофаа ташаббуси» (СМТ)да қатнашиш истагида эканликларини матбуот конференциясида тасдиқлади.

М. Тэтчер ва Г. Коль Шарқ билан Ғарб ўртасидаги муносабатларни муҳокама қилиш чоғида КПСС Марказий Комитети Бош секретари М. С. Горбачев билан АҚШ президенти Р. Рейганнинг Женева учрашуви якунларини ижобий баҳоладилар. Британия Бош министри матбуот конференциясида Англия билан ГФР учун учрашувнинг натижалари «ниҳоятда муҳимдир» деди.

АҚШ. Ишсизлик, очлик, бошпанасизлик, медицина ёрдамининг йўқлиги оддий американикларнинг муаммоларидир. Миллионлаб ночор кишилар бошпана ва ҳеч бўлмаса вақтинчалик иш топиш мақсадида дайдиб юришга мажбур бўлмоқдалар. Суратда: Америкадаги бу бошпанасизларни «кўча кишилари» деб аташади.

ТАСС фотохроникаси.

ТЕЛЕТАЙП ЛЕНТАСИДАН

● **БЕЛГРАД.** Бу ерда Югославия скупшчинаси ҳар иккала палатасининг республика эълон қилинганлигининг 40 йиллигига бағишланган тантанали мажлиси бўлди. Скупшчина раиси Илияз Куртеши ўз нутқида қайд этиб ўтганидек, 1945 йилнинг ноябрида республика эълон қилинганлигини Югославия халқлари ва элатларининг миллий ҳамда социал озодликка бўлган асрий муддаоларининг мужассам ифодасига айланди.

● **БУХАРЕСТ.** Бухарестда Румыния фан ва маориф ходимларининг биринчи съезди очилди. Съездда иштирок этаётган тўрт мингга яқин делегат мамлакатни социал-иқтисодий ривожлантиришда фан ва маорифнинг ролини муҳокама қилади, фан-техника тараққиёти ютуқларини республика халқ хўжалигига жадал жорий этиш масалаларини кўриб чиқади. Съездда Николае Чаушеску нутқ сўзлади.

● **БАЙРУТ.** Исроил ҳарбий самолётлари кейинги икки кун ичида Ливаннинг осмон бўшлиғига иккинчи марта бостириб кирди. Бу самолётлар Бекаа водийсида Сурия қўшинларининг позициялари тепасида иғвогарлик мақсадида учиб юрди ва аҳоли ўртасида ваҳима чиқаришга уриниб, Ливан пойтахти осмонидан товушдан тез учиб ўтди. Сурия томони Исроилнинг иғвогарликлари давом эттирилган тақдирда уларга муносиб зарба берилади, деб огоҳлантирди.

● **ХАРАРЕ.** Зимбабве пойтахтида «Фронт бўйи» давлатлари ташқи ишлар министрларининг икки кунлик учрашуви бошланди. Кун тартибига мувофиқ, Африка жанубидаги аҳвол, биринчи навбатда ЖАР ирқчи режимининг қўшни мамлакатларга қарши тўхтовсиз давом этаётган агрессив хуружлари муҳокама этилади. (ТАСС, 28 ноябрь).

БОЛГАРИЯ МЕДИЦИНАСИНИНГ МУВАФФАҚИЯТИ

СОФИЯ. Кейинги чорак асрнинг ўзидагина Болгария қишлоқ районларида болалар ўлими икки ярим марта камайди. Халқ ҳокимияти йилларида барпо этилган кенг медицина хизмати системаси бунга анчагина ёрдам берди. Соғлиқни сақлаш ходимларининг Русе шаҳрида бўлиб ўтган кенгашида айтилишича, ҳозир Болгариянинг қишлоқ районларидаги поликлиникалар ва соғломлаштириш пунктлари барча қишлоқларнинг 65 процентини ўз ичига олган бўлиб, бу ерда аҳолининг 90 проценти яшайди. 10 мингдан кўп врач ва бошқа медицина ходими кишиларнинг сиҳат-саломатлиги тўғрисида қайғуради.

(ТАСС)

«ЗАНГОРИ ЭКРАН»да

2 декабрь, душанба

МОСКВА-I. 9.00 — «Время». 9.40 — Футбол шарҳи. 10.10 — «Эртак ҳузурида меҳмонда». 11.45 — Концерт. 12.15 — «Авлиё Лука»нинг қайтиши». Бадиий фильм. 13.45 ва 15.00 — Янгиликлар. 15.20 — «Инсон — замин соҳиби». 16.30 — «Онамларнинг мактаби». 17.00 — А. Прокофьев поэзияси. 17.45 — «Горнчилар, қаердасиз!». 18.15 — «Туғилган куннинг билан республика». 18.35 — «Қувноқ нотачалар». 18.45 — «Жадаллаштириш». 19.15 — «Дунё воқеалари». 19.30 — Телефильм. 19.40 — Концерт. 20.05 — «Дачадаги турмуш». Спектакль. 21.30 — «Время». 22.05 — Концерт. 23.45 — «Дунё воқеалари». 24.00 — Футбол шарҳи.

МОСКВА-II. 9.00 — Гимнастика. 9.15 — Телефильм. 9.35 — Тарих. 10.05 — «Рус тили». 11.05 — Билим юртларининг ўқувчиларига. 11.35 — Астрономия. 12.05 — «Фан ва турмуш». 13.10 — Умумий биология. 13.40 — Б. Астафьев музикаси. 14.35 — Илмий-оммабоп фильм. 14.45 — «Совет тасвирий санъати». 15.15 — Тарих саҳифалари. 16.05 ва 18.30 — Янгиликлар. 18.50 — «Совет Иттифоқига хизмат қиламан!». 19.50 — Илмий-оммабоп фильм. 20.00 — Ритмик гимнастика. 20.30 — «Хайрли тун, кичкинтойлар». 20.45 — «Халқаро панорама». 21.30 — «Время». 22.05 — «Деҳқонлар». Бадиий фильм.

ТОШКЕНТ-I. 7.30 — Ритмик гимнастика. 7.50 — «Эртак кетидан эртак». 8.00 — «Тонгги тароналар». 8.10 — «Оила ва жамият». 8.20 — «Ватанимни шарафлайман». 8.30 — «Ахборот». 18.00 — Янгиликлар. 18.15 — «Пионерлар мамлакатида». 18.45 — «Ешлик». 19.15 — «Пахтакорларнинг қишки юмушлари». 19.30 — «Ахборот». 19.45 — «Бир асар тарихи». 20.30 — «Ахборот». 20.50 — «Дирижёр ҳикоя қилади». 21.30 — «Время». 22.05 — «Уруш ва тинчлик». Бадиий фильм, 3-серия.

ТОШКЕНТ-II. 9.00—16.00 — Москва-II. 18.10 — География. 18.45 — «Юлдузча». 19.30 — «Ахборот». 19.45 — Чизма геометрия. 20.30 — «Ахборот». 20.50 — Қизиқувчилар экрани. 21.30 — Москва-II.

3 декабрь, сешанба

МОСКВА-I. 9.00 — «Время». 9.40 — «Горнчилар, қаердасиз!» 10.10 — «Деҳқонлар». Бадиий фильм. 11.40 — Концерт. 12.10 — Ҳужжатли фильм. 12.30 ва 15.00 — Янгиликлар. 15.20 — Ҳужжатли фильмлар. 16.20 — Концерт. 16.55 — Илмий-оммабоп журнал. 17.40 — Концерт. 18.05 — «Ишлар ва одамлар». 18.35 — «Қалбга яқин қўшиқлар». 19.15 — «Дунё воқеалари». 19.30 — «КПСС XXVII съезди шарафига». 21.30 — «Время». 22.05 — «Маскарад». Драмадан саҳналар. 23.35 — «Дунё воқеалари».

МОСКВА-II. 9.00 — Гимнастика. 9.15 — «Қишлоқ хўжалиги» киножурнали. 9.35 — Тарих. 10.05 — Француз тили. 11.05 — Эстетик тарбия. 11.35 — «Совет давлати ва ҳуқуқи асослари». 12.05 — «Шахмат мактаби». 13.10 — Табиатшунослик. 13.30 — «Владимир Ильич Ленин». Поэма. 14.30 — Рус санъати. 15.05 — «Учрашувлар ва ўйлар». 16.10 ва 18.30 — Янгиликлар. 18.45 — «...16 ёшгача ва ундан катталар». 19.30 — «Камалак». 20.10 — Илмий-оммабоп фильм. 20.30 — «Хайрли тун, кичкинтойлар». 20.45 — «Кинотомошабин ҳамроҳи». 21.30 — «Время». 22.05 — С. Смирнов. Ёзувчи ва гражданин. 22.55 — Баскетбол. Кубок эгаларининг кубоги.

ТОШКЕНТ-I. 7.30 — Ритмик гимнастика. 7.50 — «Тонгги тароналар». 8.00 — «Пионер телетайпи». 8.10 — «Дилдан куйлаб, ўйна қувнаб». 8.30 — «Ахборот». 18.00 — Янгиликлар. 18.15 — Мультфильм. 18.30 — Қизиқарли учрашувлар. 19.10 — Телефильм. 19.30 — «Ахборот». 19.45 — Халқаро аҳвол кундалиги. 20.00 — Концерт. 20.30 — «Ахборот». 20.50 — «Тинчлик ва бунёдкорлик программаси». 21.20 — Телефильм. 21.30 — «Время». 22.05 — «Уруш ва тинчлик». Бадиий фильм, 4-серия.

ТОШКЕНТ-II. 9.00—16.05 — Москва-II. 18.10 — Телефильм. 18.20 — Адабиёт. 19.00 — Телефильм. 19.30 — «Ахборот». 19.45 — Ритмик гимнастика. 20.05 — Телефильм. 20.30 — «Ахборот». 20.50 — Эстетика асослари. 21.30 — Москва-II.

4 декабрь, чоршанба

МОСКВА-I. 9.00 — «Время». 9.40 — Мультфильмлар. 10.10 — «Маскарад». Драмадан саҳналар. 11.40 — «Саёҳатчилар клуби». 12.40 ва 15.00 — Янгиликлар. 15.20 — Ҳужжатли фильмлар. 16.00 — Концерт. 16.20 — Тележурнал. 17.10 — Тарих саҳифалари. 17.45 — «...16 ёшгача ва ундан катталар». 18.30 — «Фан ва турмуш». 19.00 — «Расмларда қуёш акси бор». 19.15 — «Дунё воқеалари». 19.30 — «Инсон ва қонун». 20.10 — «Картина». Бадиий фильм, 1-серия. 21.30 — «Время». 22.05 — «Ҳужжатли экран». 23.15 — «Дунё воқеалари». 23.30 — «Оқшом тароналари».

МОСКВА-II. 9.00 — Гимнастика. 9.15 — Ҳужжатли фильм. 9.35 — Ўқув кўрсатуви. 10.05 — Немис тили. 11.05 — Қ. Кулиев поэзияси. 11.35 — Умумий биология. 12.05 — «Оила ва мактаб». 13.05 — География. 13.35 — Илмий-оммабоп фильм. 13.50 — Очерк. 14.10 — Эстетик тарбия. 15.15 — «Драматургия ва театр». 16.00 ва 18.30 — Янгиликлар. 18.45 — «Тонггача омон қолсак». Бадиий фильм. 20.00 — «Музикали киоск». 20.30 — «Хайрли тун, кичкинтойлар». 20.45 — «Ҳамдўстлик». 21.15 — Фильм-концерт. 21.30 — «Время». 22.05 — Футбол. Ўтиш турнири. 23.45 — «Камалак».

ТОШКЕНТ-I. 7.30 — Ритмик гимнастика. 7.50 — «Тонгги тароналар». 8.00 — «Ижод ва изланиш». 8.20 — «Мактаб ислоҳоти ҳаётга!». 8.30 — «Ахборот». 18.00 — Янгиликлар. 18.15 — Мультфильмлар. 18.40 — «Ўйлаб топ». 19.10 — «Мусобақа — омма ижоди». 19.30 — «Ахборот». 19.45 — Телефильм. 20.05 — «Ёзувчи ва замон». 20.30 — «Ахборот». 20.50 — Концерт. 21.30 — «Время». 22.05 — «Бир фожиа изидан». Телеспектакль, 1-қисм.

ТОШКЕНТ-II. 9.00—16.05 — Москва-II. 18.10 — Химия. 19.15 — Телефильм. 19.30 — «Ахборот». 19.45 — Биология. 20.30 — «Ахборот». 20.50 — «Инсон ва табиат». 21.30 — Москва-II.

5 декабрь, пайшанба

МОСКВА-I. 9.00 — «Время». 9.40 — «Ўсмирлар ижоди». 10.10 — «Картина». Бадиий фильм, 1-серия. 11.30 — «Мўъжизасиз-мўъжизалар». 12.30 ва 15.00 — Янгиликлар. 15.20 — Ҳужжатли фильмлар. 16.00 — Концерт. 16.30 — «Қувноқ стартлар». 17.15 — Финляндия телевидениесининг программаси. 18.15 — «Ферскотти» группаси билан учрашув. 18.45 — «Сўзни амалда иш билан оқла». 19.15 — «Дунё воқеалари». 19.30 — «Дунё ва ёшлар». 20.05 — «Картина». Бадиий фильм, 2-серия. 21.30 — «Время». 22.05 — «Олам кинокамера кўзгусида». 23.05 — «Дунё воқеалари». 23.20 — Ҳужжатли фильмлар.

МОСКВА-II. 9.00 — Гимнастика. 9.15 — Телефильм. 9.35 — Табиатшунослик. 9.55 — Илмий-оммабоп фильм. 10.05 — Испан тили. 10.55 — Ўқув кўрсатуви. 11.35 — Н. А. Некрасов лирикаси. 12.05 — «Онамларнинг мактаби». 13.40 — А. Сурков поэзияси. 14.30 — «Сени кутамиз, Темур». Бадиий фильм. 16.00 ва 18.30 — Янгиликлар. 18.45 — «Қишлоқ янгиликлари». 19.45 — «Объектив». 20.30 — «Хайрли тун, кичкинтойлар». 20.45 — Илмий-оммабоп фильм. 21.00 — Ритмик гимнастика. 21.30 — «Время». 22.05 — «Жаннат калити». Бадиий фильм. 23.40 — Баскетбол. Европа чемпионлари кубоги.

ТОШКЕНТ-I. 7.30 — Ритмик гимнастика. 7.50 — «Тонгги тароналар». 8.00 — «Беш йиллик одимлари». 8.20 — «Энг яхши тажриба — хўжалик юритиш практикасига». 8.30 — «Ахборот». 18.00 — Янгиликлар. 18.15 — Мультфильмлар. 18.40 — «Ёзувчилар — болаларга». 19.10 — «Чорвачилик — зарбдор фронт». 19.20 — Телефильм. 19.30 — «Ахборот». 19.45 — «Ҳуқуқ-тартиботни мустаҳкамлаш — умумхалқ иши». 20.15 — Телефильм. 20.30 — «Ахборот». 20.50 — Концерт. 21.30 — «Время». 22.05 — «Бир фожиа изидан». Телеспектакль, 2-қисм. 23.00 — Телефильм.

ТОШКЕНТ-II. 9.00 — 16.05 — Москва-II. 18.10 — Ботаника. 18.50 — «Инсон ва замин». 19.30 — «Ахборот». 19.45 — Реклама. 20.00 — «Автотранспорт. Ўн иккинчи беш йиллик истиқболлари». 20.30 — «Ахборот». 20.50 — Телефильм. 21.00 — Адабий театр. 21.30 — Москва-II.

6 декабрь, жума

МОСКВА-I. 9.00 — «Время». 9.40 — «Қувноқ стартлар». 10.25 — «Картина». Бадиий фильм, 2-серия. 11.50 — Фильм-концерт. 12.20 ва 15.00 — Янгиликлар. 15.20 — Ҳужжатли фильмлар. 16.10 — Рус тили. 16.40 — Телефильм. 17.00 — «Изланиш». 17.20 — «Барабанчининг тақдири». Бадиий фильм. 18.45 — «Ҳамдўстлик». 19.15 — «Дунё воқеалари». 19.30 — Мультфильм. 19.50 — «Ҳаётимиз программаси». 20.10 — «Картина». Бадиий фильм. 3-серия. 21.30 — «Время». 22.05 — «Оқшом тароналари». 22.55 — «Дунё воқеалари». 23.10 — Самбо. СССР мутлақ чемпионати. 23.40 — Концерт.

МОСКВА-II. 9.00 — Гимнастика. 9.15 — Телефильм. 9.35 — Ўқув дарси. 10.05 — Инглиз тили. 11.05 — География. 11.35 — Тарих. 12.05 — Физиология ва гигиена ҳақида. 13.10 — Табиатшунослик. 13.30 — Ўқувчилар учун кўрсатув. 14.30 — «Асли болаликдан». 15.30 — «Ота даласи». 16.00 ва 18.30 — Янгиликлар. 18.50 — Ҳужжатли фильм. 19.00 — «Шахмат мактаби». 19.30 — «Ҳаракат хавфсизлиги учун». 20.00 — Телефильм. 20.30 — «Хайрли тун, кичкинтойлар». 20.45 — Реклама. 20.50 — Баскетбол. Европа чемпионлари кубоги. 21.30 — «Время». 22.05 — «Рядовой Дедов ёзи». Бадиий фильм.

ТОШКЕНТ-I. 7.30 — Ритмик гимнастика. 7.50 — Мультфильм. 8.00 — «Тонгги тароналар». 8.10 — «Ўринбосарлар улғаймоқда». 8.30 — «Ахборот». 18.00 — Янгиликлар. 18.15 — Фильм-концерт. 19.00 — «Ешлик». 19.30 — «Ахборот». 19.45 — «Жадаллаштириш йўлидан». 20.15 — Телефильм. 20.30 — «Ахборот». 20.50 — Концерт. 21.30 — «Время». 22.05 — «Бир фожиа изидан». Телеспектакль. 3-қисм. 23.10 — «Бугун оламда нима гап?».

ТОШКЕНТ-II. 9.00—16.05 — Москва-II. 18.10 — Математика. 19.10 — Телефильм. 19.30 — «Ахборот». 19.45 — Ритмик гимнастика. 20.05 — «Қишлоқ ҳаёти». 20.30 — «Ахборот». 20.50 — Информатика ва ҳисоблаш техникаси асослари. 21.30 — Москва-II.

7 декабрь, шанба

МОСКВА-I. 9.00 — «Время». 9.35 — «Моҳир қўллар». 10.05 — «Картина». Бадиий фильм. 3-серия. 11.25 — Телефильм. 12.15 — Фигурали учиш. Халқаро турнир. 13.10 — «Оила ва мактаб». 13.40 — «Камалак». 14.15 — «Ёзувчи ва ҳаёт». 15.05 — «Дунё воқеалари». 15.20 — «Бу фантастик олам». 16.30 — Концерт. 19.15 — «Ҳайвонот оламида». 20.15 — Мультфильмлар. 20.45 — Фигурали учиш. Халқаро турнир. 21.30 — «Время». 22.05 — Фильм-концерт. 23.15 — Ҳужжатли фильм. 23.25 — Концерт. 23.55 — Янгиликлар.

МОСКВА-II. 9.00 — Гимнастика. 9.15 — «Агар соғлом бўлай десанг». 9.30 — «Тонгги почта». 10.00 — «Сиз яратган боғ». 10.25 — «Саёҳатчилар клуби». 11.25 — Гандбол бўйича халқаро турнир. 11.55 — Тожикистон телевидениесининг программаси. 13.05 — «Яккама-якка». Фильм-спектакль. 14.50 — Концерт. 15.25 — «Рассомлар ҳақида ҳикоялар». 15.55 — «Чашмалар». 16.15 — «Стадион ҳамма учун». 16.45 — Телефильм. 17.35 — «Имтиҳонга ҳозирлик». Бадиий фильм. 18.40 — «Кулги кечаси». 19.55 — «Қўлларнинг қотиб қолган томчилари». 20.30 — «Хайрли тун, кичкинтойлар». 20.45 — «Здоровье». 21.30 — «Время». 22.05 — «Интернационал шеърият кечаси». 23.20 — «Қурилиш ва архитектура». 23.30 — Гандбол бўйича халқаро турнир.

ТОШКЕНТ-I. 7.30 — Ритмик гимнастика. 7.50 — «Тонгги тароналар». 8.00 — Мультфильм. 8.15 — «Сўз кетидан сўз келар». 8.30 — «Ахборот». 8.50 — Телефильм. 9.00 — «Время». 9.40 — «Ёш олимлар телеклуби». 10.00 — «Кинопублицист экрани». 10.45 — «Ўзбекистон спорти». 11.15 — «Иқбол». 13.05 — «Йўл ҳаракати хавфсизлиги учун». 13.40 — «Оналар мактаби». 14.10 — «Замандас». 18.05 — Болалар учун фильм. 18.35 — «Санъат ғунчалари». 19.00 — «Ота-оналар университети». 19.30 — «Ахборот». 19.45 — Ҳужжатли фильм. 20.00 — Фильм-концерт. 20.30 — «Ахборот». 20.50 «Дебют». 21.30 — «Время». 22.05 — «Оламга саёҳат».

ТОШКЕНТ-II. 18.00 — Тожикистон телевидениесининг программаси.

8 декабрь, якшанба

МОСКВА-I. 9.00 — «Время». 9.35 — Телефильм. 9.55 — «Камалак». 10.15 — «Спортлото». 10.25 — «Будильник». 10.55 — «Совет Иттифоқига хизмат қиламан!». 11.55 — «Здоровье». 12.40 — «Тонгги почта». 13.10 — «Совет тупроғидаги учрашувлар». 13.25 — Қишлоқ янгиликлари. 14.25 — «Музикали киоск». 14.55 — Илмий-оммабоп фильм. 15.15 — Телеспектакль. 18.15 — Фильм-концерт. 18.45 — Фигурали учиш. Халқаро турнир. 19.30 — «Халқаро панорама». 20.15 — Катталар учун мультфильмлар. 20.30 — «Саёҳатчилар клуби». 21.30 «Время». 22.05 — Концерт. 22.50 — Фигурали учиш. Халқаро турнир. 23.25 — Янгиликлар. 23.35 — Футбол. Ўтиш турнири.

МОСКВА-II. 9.00 — Зарядкага сафланинг. 9.15 — «Қувноқ нотачалар». 9.30 — Ритмик гимнастика. 10.00 — Рус тили. 10.30 — Концерт. 10.50 — Телефильм. 11.00 — Концерт. 11.25 — Адабий ўқиш. 11.45 — Концерт. 12.00 — «9-студия». 13.10 — «Мўъжизасиз-мўъжизалар». 14.00 — Мультфильмлар. 14.35 — «Мухбирларимиз ҳикоя қиладилар». 15.00 — Концерт. 16.45 — «Соялар чошгоҳда ғойиб бўлади». Бадиий фильм. 4-серия. 18.00 — Тўпли хоккей. 18.45 — «Дунё ва ёшлар». 19.20 — Телефильм. 19.35 — Машҳур совет композиторлари. 20.30 — «Хайрли тун, кичкинтойлар». 20.45 — «Инсон. Ер. Коинот». 21.30 — «Время». 22.05 — «Бир-биримизга муносибмизми, азизим?». Чет эл фильмлари экрани.

ТОШКЕНТ-I. 7.30 — Ритмик гимнастика. 7.50 — «Тонгги тароналар». 8.00 — Концерт. 8.20 — Врач маслаҳати. 8.30 — «Ахборот». 8.50 — Телефильм. 9.00 — «Время». 9.40 — «Истеъдод». 10.00 — «Қувноқ стартлар». 10.50 — «И. И. Обломов ҳаётидан бир неча кун». Бадиий фильм, 1-серия. 12.00 — «Шахмат мактаби». 12.30 — «И. И. Обломов ҳаётидан бир неча кун». Бадиий фильм, 2-серия. 13.45 — Реклама. 18.10 — Қўғирчоқ фильм. 18.30 — «Гўзаллик оламига саёҳат». 19.30 — «Ахборот». 19.45 — «Цирк!». 20.30 — «Ахборот». 20.50 — «Мусиқа жавони». 21.30 — «Время». 22.05 — Концерт.

ТОШКЕНТ-II. 16.00 — Қирғизистон телевидениесининг программаси.

Р. 06173. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ ордени босмахонаси ИНДЕКС 64684. А. 1838. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12